

LEO BAECK

filozof
philosopher

rabin
rabbi

Żyd
Jew

lider
leader

nauczyciel
teacher

ocalały
survivor

Leo Baeck (Cincinnati, Ohio); Leo Baeck Institute New York, Collection AR 66

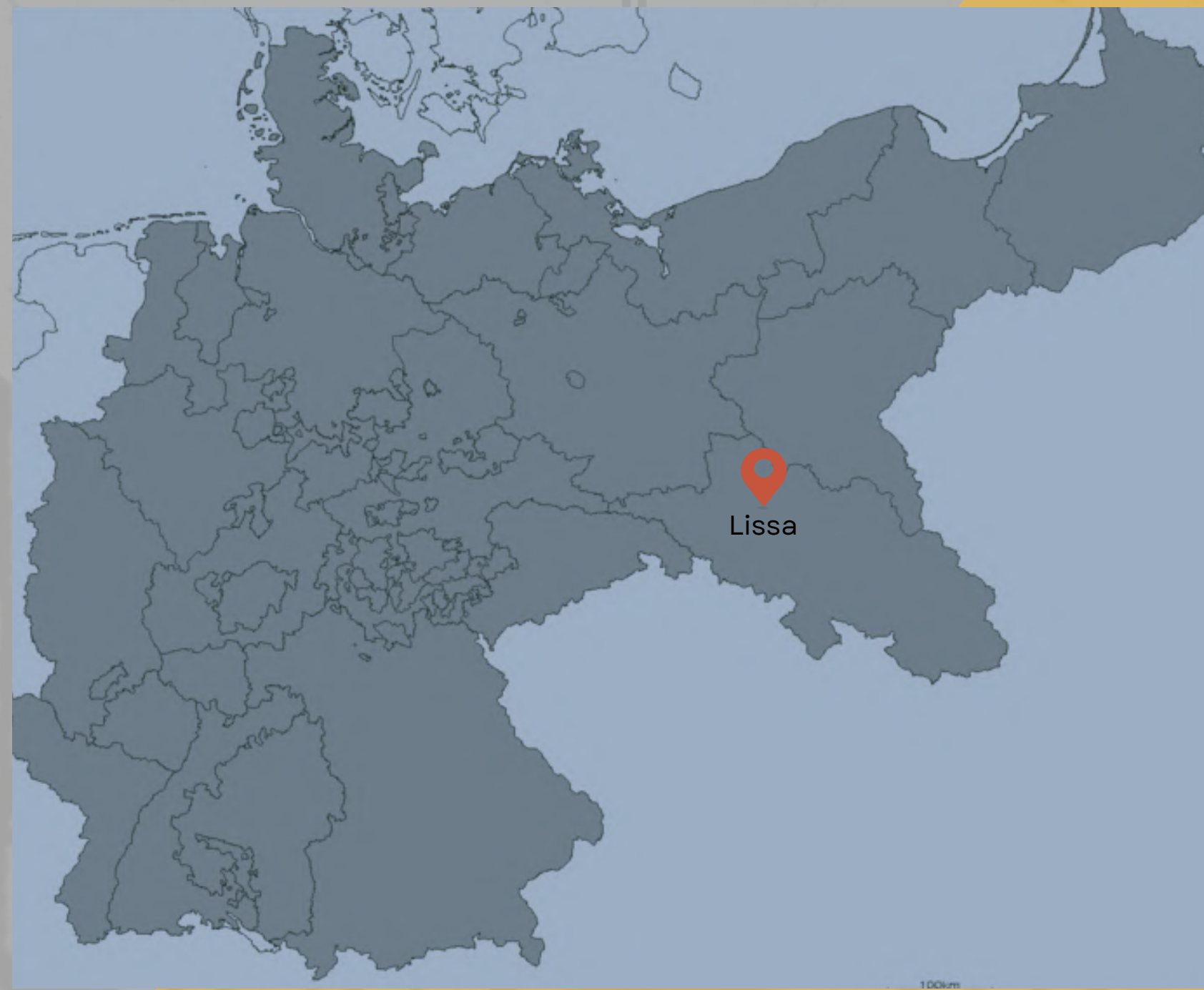
Tekst i opracowanie graficzne/ text and graphic design: Patrycja Paprota

Leszno

„Każde życie ma cudowny okres. Przychodzi raz i nigdy więcej. To czas dzieciństwa...”

Leo Baeck, Cztery etapy życia (rękopis)

Leo Baeck urodził się w piątek 23 maja 1873 roku w Lesznie (niem. Lissa w ówczesnej Prowincji Poznańskiej). Rodzina Baecków mieszkała wtedy w budynku należącym do parafii ewangelicko-reformowanej, w sąsiedztwie kościoła św. Jana, dawnego gimnazjum i domu pastora. To w tej wielokulturowej dzielnicy chłopiec spędził 10 pierwszych lat swojego życia.

Mapa Cesarstwa Niemieckiego, Maps & Lucy and others, Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 3.0

Map of the German Empire Maps & Lucy and others, Wikimedia Commons, licence: CC BY-SA 3.0

"There is a wondrous period in every life. It comes once and never again. It is the time of childhood..."

Leo Baeck, The Four Stages of Life (manuscript)

Leo Baeck was born on Friday, May 23, 1873, in Leszno (German: Lissa, in the former Poznań Province). At that time, the Baeck family lived in a building belonging to the Evangelical-Reformed parish, in the vicinity of the church of the St. John church, the former middle school and pastor's house. It was in this multicultural neighborhood that the boy spent the first 10 years of his life.

Comeniusstraße, obecnie ulica Bolesława Chrobrego. Pierwszy budynek z prawej to dom Baecków od 1871 do 1883 roku, 1906, domena publiczna

Comeniusstraße, now Bolesława Chrobrego Street. The first building on the right is the home of the Baecks from 1871 to 1883, 1906, public domain

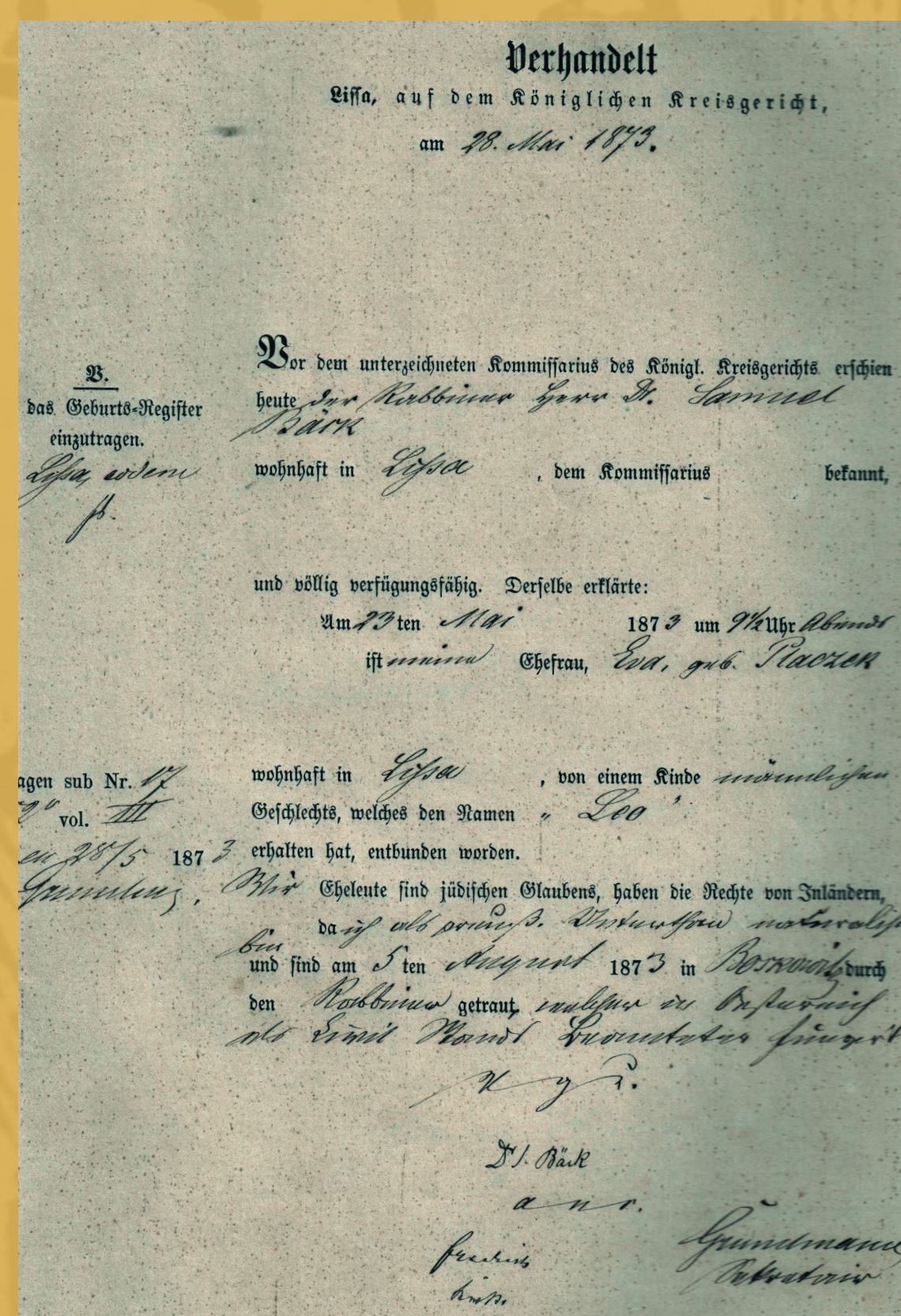
Dom Leo Baecka, obecnie ul. Bolesława Chrobrego 34, (zdjęcie: P. Paprota)

Leo Baeck House, currently, 34 Bolesława Chrobrego St. (photo: P.Paprota)

„...dzieciństwo to okres wielkich życiowych osiągnięć. Żaden człowiek, nawet najmądrzejszy, już nigdy nie nauczy się tak dużo i tak gruntownie, jak w dzieciństwie”.

Leo Baeck, Cztery etapy życia (rękopis)

W Lesznie Leo Baeck stawiał swoje pierwsze kroki te fizyczne, ale i naukowe. To tu kształtowały się podwaliny jego światopoglądu. To w otwartym domu Baecków Leo nauczył się odważnie wyrażać swoje opinie, jednocześnie szanując odmienne zdanie innych.

Akt urodzenia Leo Baecka, Archiwum Państwowe w Lesznie, Sąd Obwodowy w Lesznie 1879-1920, sygn. 128

Leo Baeck's birth certificate, State Archives in Leszno, District Court in Leszno 1879-1920, reference number 128

„...childhood is the period of life's great achievement. No man, not even the wisest, will ever again learn as much or as thoroughly, as he did in childhood”.

Leo Baeck, The Four Stages of Life (manuscript)

Leo Baeck took his first physical and scientific steps in Leszno. It was here that the foundations of his worldview were formed. It was in Baeck's open house that Leo learned to be bold in expressing his thoughts while respecting others' differing opinions.

1873-1891

Leszno

1891-1893

Wrocław

1893-1897

Berlin

1897-1907

Opole

1907-1912

Düsseldorf

1913-1943

Berlin

1943-1945

Terezin

1945-1956

Londyn

Leszno Leo Baecka

Leszno, w wyniku II rozbioru Polski, znalazło się w 1793 roku w zaborze pruskim. Prywatne miasto Leszczyńskich, szczególnie w XVII wieku, ze względu na swoje położenie na pograniczu Wielkopolski ze Śląskiem, było azylem dla wielu religijnych uchodźców. W czasie, w którym urodził się Leo Baeck

żydowska społeczność stanowiła 1/5 ogółu ludności a znaczenie gminy żydowskiej zaczęło powoli spadać. Żydzi emigrowali do ośrodków takich jak Wrocław czy Berlin. W Lesznie w 1871 roku żyło 1889 Żydów (około 18% ludności), 50 lat wcześniej było ich 3644 (prawie 40%).

W czasach Leo Baecka w Lesznie działała wielka synagoga i kilka domów modlitwy.

Ważnymi instytucjami były także domy nauki,

szkoła, fundacje, szpital, mykwa (łaźnia) i rytualna rzeźnia. Żydzi zajmowali się przemysłem, rzemiosłem i handlem. W mieście istniała nowoczesna fabryka pomp Philippa Hannacha, która zatrudniała około stu pracowników. Nie mniejsza była fabryka obuwia Juliusa Wolfa Herrnstadta i fabryka odzieży Abrahama Wolfa Goldschmidta.

Ojciec Leo Baecka był silnie zaangażowany w życie społeczne leszczyńskich Żydów. Od 1893 roku przewodził Stowarzyszeniu Kulturalnemu dla Krzewienia Historii i Literatury Żydowskiej. Był także delegatem do Związku Gmin Żydowskich w Niemczech, gdzie reprezentował interesy wspólnot żydowskich z terenu Wielkopolski. Był jednym z pionierów, którzy zapoczątkowali w państwie pruskim nauczanie religii żydowskiej w szkołach.

Rynek w Lesznie, Otto Fenske, 1900; pocztówka, Muzeum Okręgowe w Lesznie, nr inw. MLH 3905

Market Square in Leszno, Otto Fenske, 1900, postcard, District Museum in Leszno, inv. no. MLH 3905

Leszno, as a result of the Second Partition of Poland, found itself under Prussian rule in 1793. The private town of Leszczyński, especially in the 17th century, due to its location on the border between Wielkopolska and Silesia, was an asylum for many religious refugees. At the time when Leo Baeck was born, the Jewish community constituted 1/5 of the total population and the importance of the Jewish community began to slowly decline. Jews emigrated to larger centers such as Wrocław or Berlin. In 1871, 1,889 Jews lived in

Synagoga, do której uczęszczał Leo Baeck stan przed 1904; Muzeum Okręgowe w Lesznie, nr inw. A 551

The synagogue attended by Leo Baeck condition before 1904, District Museum in Leszno, inventory no. A 551

Powszechna szkoła żydowska w Lesznie, 1916; Muzeum Okręgowe w Lesznie, nr inw. MLH4635

Jewish public school in Leszno, 1916, District Museum in Leszno, inv. no. MLH 4635

Leszno (about 18% of the population), 50 years earlier there were 3,644 (almost 40%).

In times of Leo Baeck, a large synagogue and several houses of prayer operated in Leszno. Study halls, a school, foundations a hospital, a mikveh (bath), and a ritual slaughterhouse were also important institutions. Jews dealt with industry, crafts, and trade.

There was a modern Philipp Hannach pump factory in the city, which employed about a hundred workers. Julius Wolf Herrnstadt's shoe factory and Abraham Wolf Goldschmidt's clothing factory were equally large.

W 1905 roku Samuel Baeck poświęcił przebudowaną według projektu wrocławskich architektów – Richarda i Paula Ehrlichów leszczyńską synagogę; stan przed 1919; Muzeum Okręgowe w Lesznie, nr inw. MLH 4257

In 1905, Samuel Baeck consecrated the Leszno synagogue, which was rebuilt according to the design of Wrocław architects – Richard and Paul Ehrlich; postcard, condition before 1919; District Museum in Leszno, inventory no. MLH 425

Wnętrze synagogi w Lesznie, 1905, Muzeum Okręgowe w Lesznie, nr inw. A 107-2

Interior of the synagogue in Leszno, 1905, District Museum in Leszno, inventory no. A 107-2

Leo Baeck's father was strongly involved in the social life of Leszno Jews. From 1893, he headed the Cultural Association for the Promotion of Jewish History and Literature. He was also a delegate to the Union of Jewish Communities in Germany, where he represented the affairs of Jewish communities in Wielkopolska. He was one of the pioneers who initiated the teaching of the Jewish religion in schools in the Prussian state.

1873-1891

Leszno

1891-1893

Wrocław

1893-1897

Berlin

1897-1907

Opole

1907-1912

Düsseldorf

1913-1943

Berlin

1943-1945

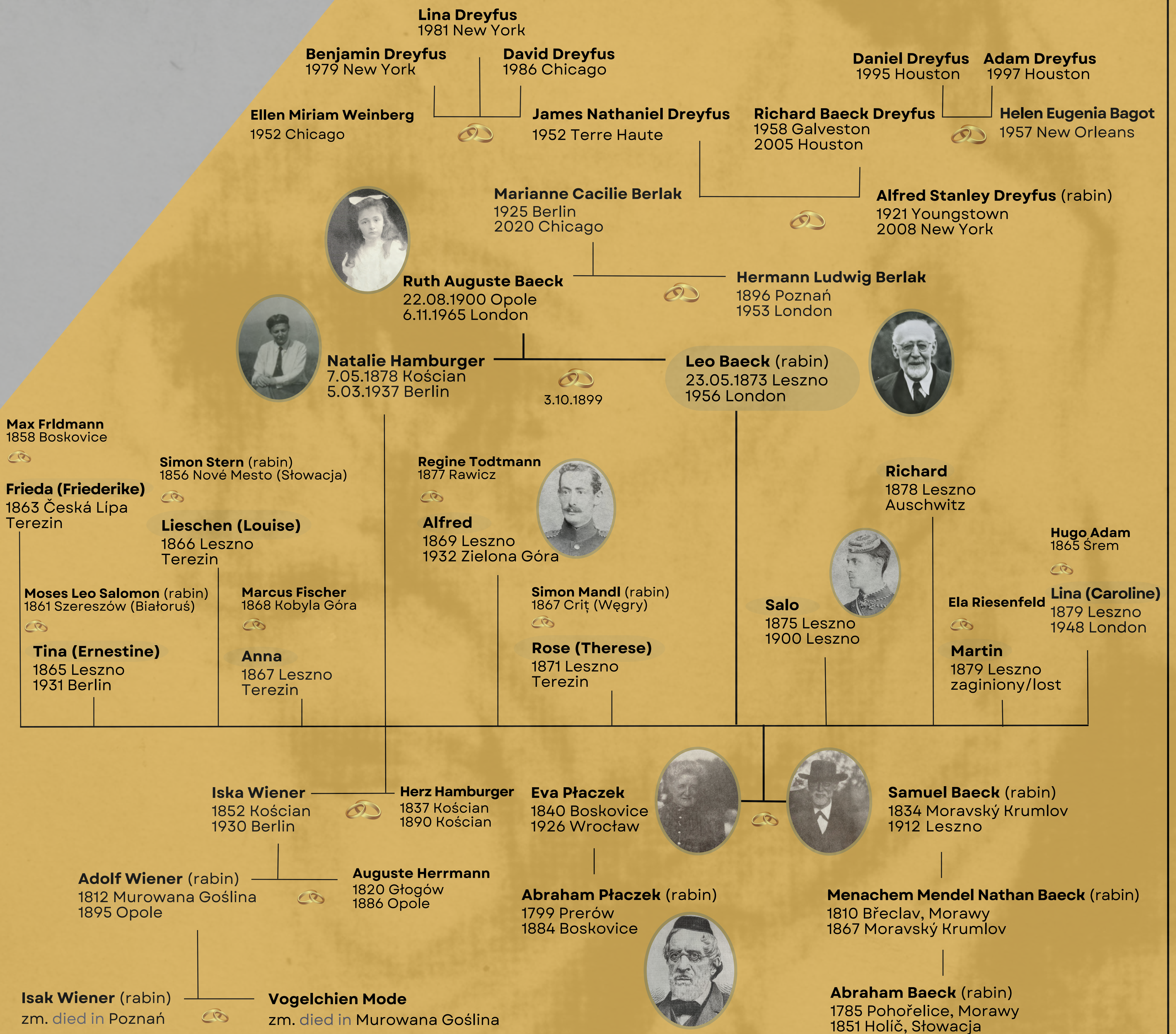
Terezin

1945-1956

Londyn

Rodzina Family

Z pokolenia rabinów... From the generation of rabbis...

Leo Baeck przyszedł na świat jako siódme spośród jedenaściorga dzieci Ewy (z domu Placzek) i Samuela Baecka. Rodzina Baecków pochodziła z Moraw. W 1864 roku Samuel objął w Lesznie stanowisko naczelnego rabina. Kształcił się w gimnazjum w Bratysławie i w jesziwie w Mikulowie. Studia rabinackie odbył w Wiedniu, a filozoficzne i orientalistyczne w Wiedniu i Lipsku. Był rabinem w morawskich i czeskich gminach, a następnie został powołany do Leszna, gdzie pracował do śmierci w 1912 roku. Gdy zmarł, z ratusza i kościołów zabrzmiały dzwony, wyrażając żałobę po stracie wieloletniego przywódcy leszczyńskiej społeczności. Żona Samuela, Ewa, była córką morawskiego rabina krajowego Abrahama Placzka.

Leo Baeck was the seventh out of eleven Ewa's children (née Placzek) and Samuel Baeck. The Baeck family came from Moravia. In 1864, Samuel took the position of chief rabbi in Leszno. He was educated at the gymnasium in Bratislava and at the yeshiva in Mikulov. He studied rabbinical studies in Vienna, and philosophical and oriental studies in Vienna and Leipzig. He was a rabbi in Moravian and Czech communities, and then he was appointed to Leszno, where he worked until he died in 1912. When he died, the bells rang from the town hall and churches, expressing the loss of the long-time leader of the Leszno community. Samuel's wife, Ewa, was the daughter of the Moravian national rabbi Abraham Placzek.

Leszno

„Początkiem wszelkiej edukacji jest uważność”.

Leo Baeck, Cztery etapy życia (rękopis)

„Z głębokim uznaniem wracam pamięcią do miasta mojego dzieciństwa i młodości oraz niektórych tamtejszych ludzi, młodych i starych; nie tylko [myślę] o szkole średniej, jej nauczycielach i uczniach.

To utracony świat, ale rzeczywiście był to świat. Niestety, już nigdy nie wróci” pisał Leo Baeck w liście do swojego kolegi, Roberta Beer, 31 października 1948 roku.

W 1882 roku Leo Baeck rozpoczął edukację w Królewskim Gimnazjum w Lesznie (Königliches Gymnasium), noszącym od 1898 roku imię Jana Amosa Komeńskiego.

Budynek wzniesiono w latach 1879-1881. Od 1882 do 1920 roku funkcjonowało tam Gimnazjum Królewskie w Lesznie

(Stanisław Chmara, Królewskie Gimnazjum w Lesznie, 1906 rok, Muzeum Okręgowe w Lesznie, nr inw. MLH 4596)

The building built in 1879-1881. From 1882 to 1920 there was a Royal Gymnasium in Leszno (Stanisław Chmara, Royal Gymnasium in Leszno, 1906, District Museum in Leszno, inventory no. MLH 4596)

"The beginning of all education is attention".

Leo Baeck, The Four Stages of Life (manuscript)

“I think back with deep appreciation of the town of my childhood and youth and of some of the people there, young and old; not least [I think] of the high school and its teachers and students. It is a lost world, but it was indeed a world. Alas it will never return” wrote Leo Baeck in a letter to his colleague Robert Beer on October 31, 1948.

In 1882, Leo Baeck began his education at the Royal Gymnasium in Leszno (Königliches Gymnasium), named after Jan Amos Comenius in 1898.

C. Übersicht über die Abiturienten.

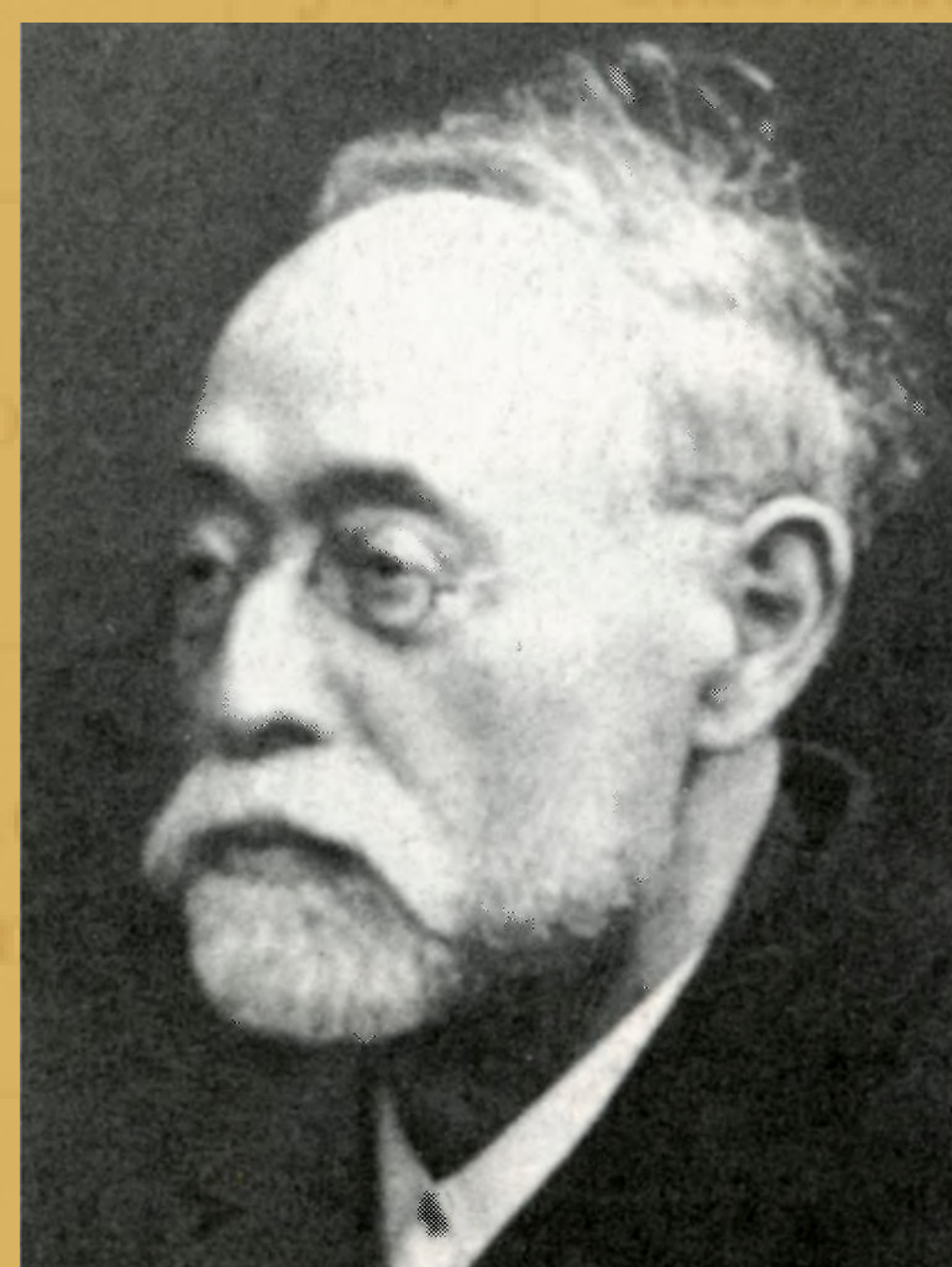
Ostern 1891.

Vor- und Zuname.	Geboren		Konfession.	Des Vaters		War		Erwählter Beruf.
	am	zu		Stand.	Wohort.	a. auf dem hiesigen Gymn.	b. in Prima.	
1. Leo Baeck.	24. Mai 1873.	Lissa.	jüd.	Rabbiner.	Lissa.	9 Jahre.	2 Jahre.	Orientalische Sprachen.

Absolwenci gimnazjum w Lesznie, *Königliches Gymnasium zu Lissa i.P. Ostern 1891*, Lissa 1891 (Biblioteka Uniwersytetu w Düsseldorfie)

Imię i nazwisko: Leo Baeck
 Urodzony: 24* maja 1873 w: Lissa (*powinno być 23)
 Religia: żyd.
 Ojca, zawód: rabin, miejsce zamieszkania: Lissa w miejscowej szkole: 9 lat w Primie (ostatnia klasa): 2 lata
 Wybrany zawód: Języki orientalne

Nauczycielem religii w latach 1874-1910 był ojciec Leo Baecka, dr Samuel Baeck.

Portret rabina Samuela Baecka; Muzeum Okręgowe w Lesznie
 Portrait of Rabbi Samuel Baeck, 1905; District Museum in Leszno;
Die 350-jährige Jubelfeier des Königlichen Comenius-Gymnasium zu Lissa, Leszno 1905, nr inw. B.434

Graduates of the gymnasium in Leszno, *Königliches Gymnasium zu Lissa i.P. Ostern 1891*, Lissa 1891 (the Library of the University of Düsseldorf)

Name: Leo Baeck
 Born: May 24*, 1873 in Lissa (*should have been 23)
 Religion: Jewish
 father, profession: rabbi, place of residence: Lissa in the local school: 9 years in Prima (last year): 2 years
 Chosen occupation: Oriental languages

The religion teacher in the years 1874-1910 was Leo Baeck's father, Dr. Samuel Baeck.

1873-1891

Leszno

1891-1893

Wrocław

1893-1897

Berlin

1897-1907

Opole

1907-1912

Düsseldorf

1913-1943

Berlin

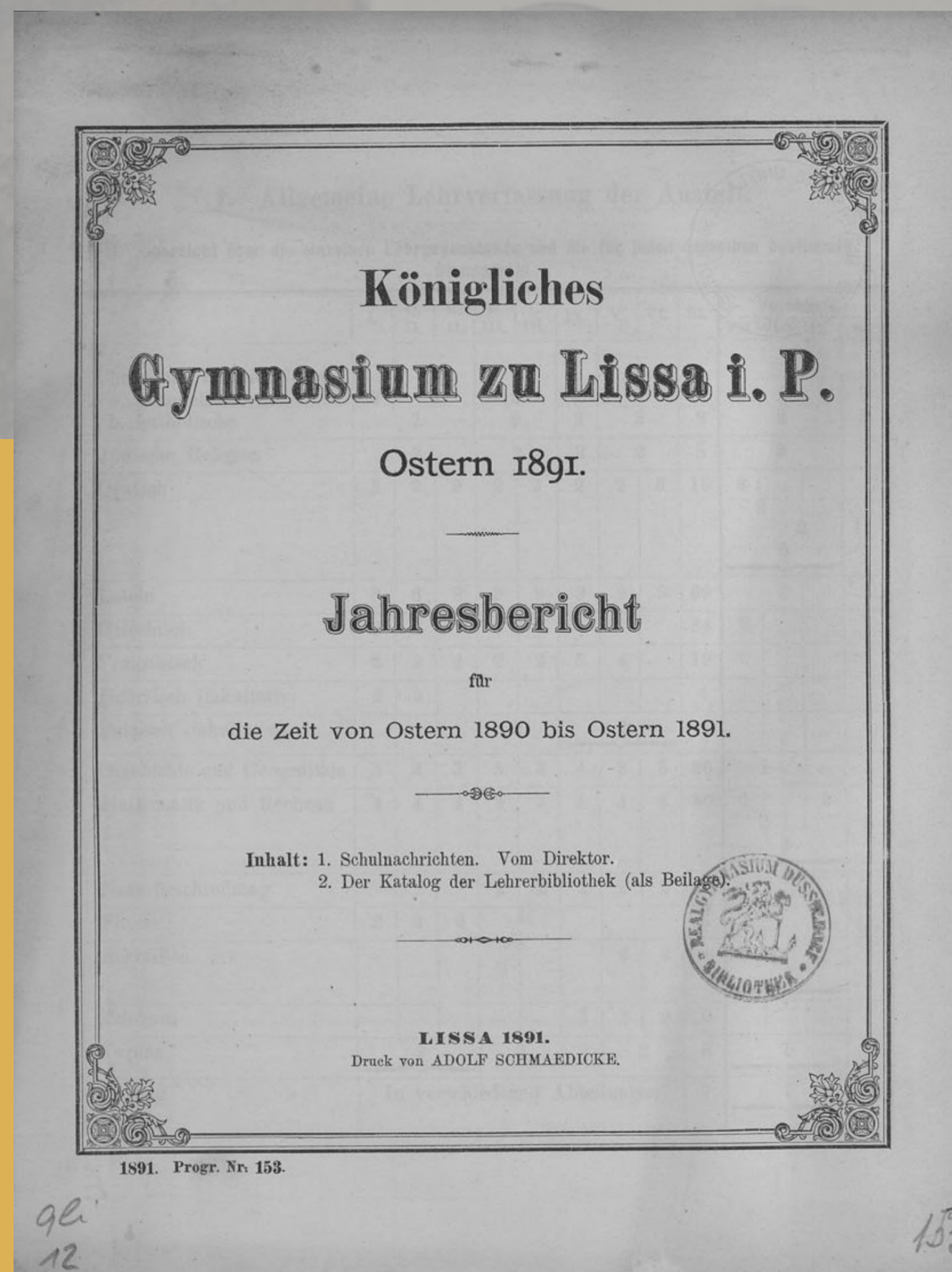
1943-1945

Terezin

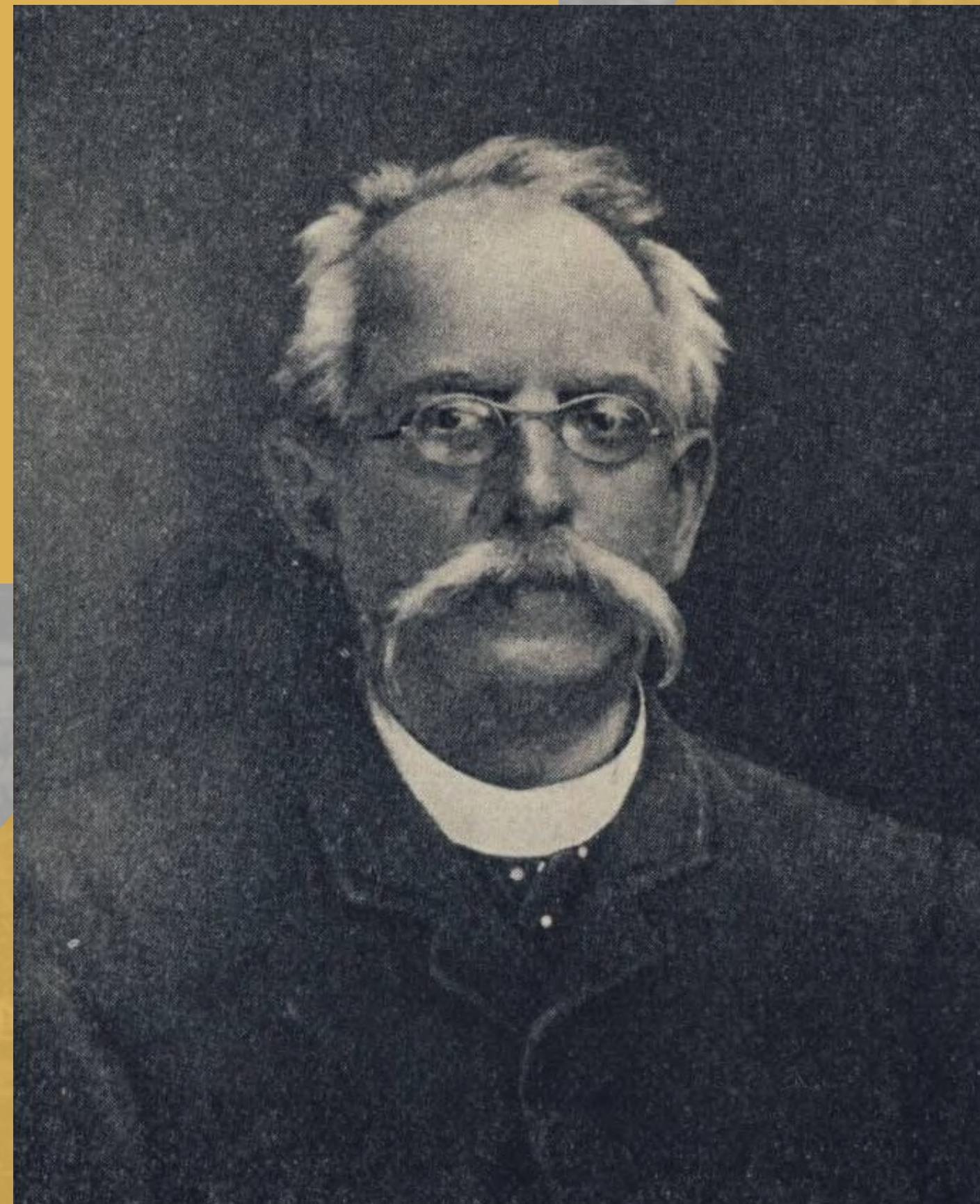
1945-1956

Londyn

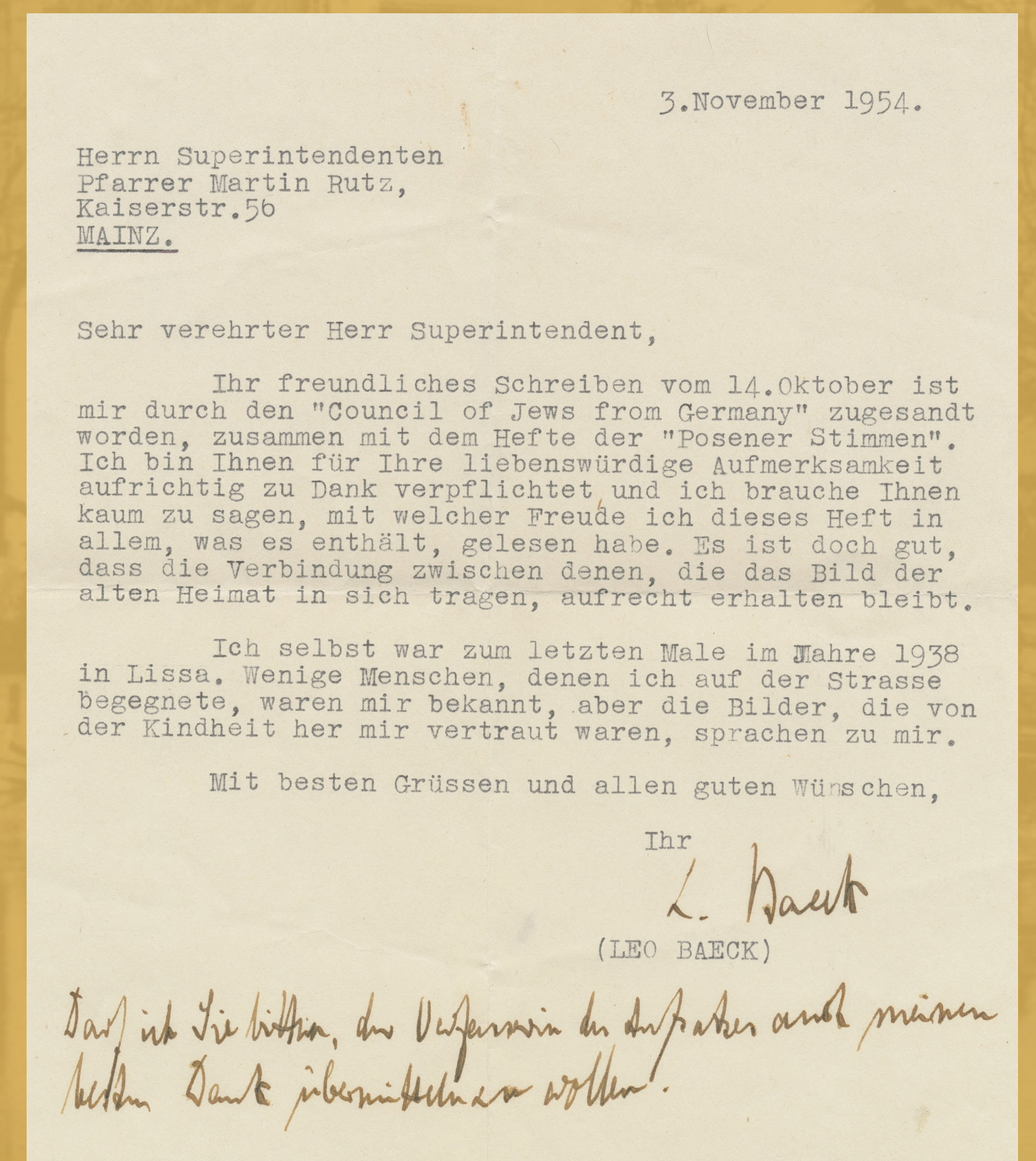
Leszno

Königliches Gymnasium zu Lissa i.P.,
Ostern 1891, Lissa 1891
(Biblioteka Uniwersytetu w Düsseldorfie)
(the Library of the University of
Düsseldorf)

Portret dr. Karla Kunze, dyrektora
Królewskiego Gimnazjum w Lesznie
w latach 1888–1895, fotografia, 1890
Portrait of Dr. Karl Kunze, director of
the Royal Gymnasium in Leszno from
1888 till 1895, photography, 1890
Alfred von Sanden, *Zur Geschichte der
Lissaer Schule 1555–1905*, Lissa 1905

List Leo Baecka do superintendenta Martina
Rutza, 1954; Muzeum Okręgowe w Lesznie,
nr inw. MLJ/IP/30

Letter from Leo Baeck to Superintendent
Martin Rutz, 1954; District Museum in Leszno,
inventory no. MLJ/IP/30

Z roczników gimnazjum dowiadujemy się, że Leo Baeck był aktywnym uczniem. 2 września 1890 roku, w dzień upamiętniający bitwę pod Sedanem (z czasów wojny francusko-pruskiej w 1870 roku), wygłosił okolicznościowe przemówienie na ten temat.

From the yearbooks of the gymnasium, we learn that Leo Baeck was an active student. On September 2, 1890, the day commemorating the Battle of Sedan (from the time of the Franco-Prussian War in 1870), he gave a speech on that occasion.

11–12 lutego 1891 roku zdawał maturę i ze względu na dobre wyniki w nauce został zwolniony z ustnej części egzaminu. 7 marca 1891 roku Leo Baeck wygłosił w imieniu odchodzących maturzystów mowę pożegnalną, kończąc tym samym edukację oraz czas swojego dzieciństwa w Lesznie.

On February 11–12, 1891, he passed his final exams and, due to his good academic results, was exempted from the oral part of the exam. On March 7, 1891, Leo Baeck delivered a farewell speech on behalf of the gymnasium graduates, thus ending his education and his childhood in Leszno.

Leo Baeck kończąc szkołę zadeklarował chęć kształcenia się jako orientalista. Był to wybór nietypowy, gdyż reszta absolwentów wybierała takie kierunki jak medycyna, teologia, prawo, chemia i higiena czy bankowość. Jednak wkrótce po zakończeniu gimnazjum w Lesznie, Leo Baeck wyjechał na studia teologiczne i filozoficzne do Wrocławia.

Leo Baeck, graduating from school, declared his desire to study as an orientalist. It was an unusual choice because the rest of the graduates chose such fields as medicine, theology, law, chemistry, and hygiene or banking. However, soon after graduating from the gymnasium in Leszno, Leo Baeck went to Wrocław to study theology and philosophy.

„Ostatni raz byłem w Lesznie w 1938 roku. Niewiele osób, które spotkałam na ulicy, było mi znanych, ale obrazy znane mi z dzieciństwa przemówiły do mnie”
pisał w liście do Martina Rutza w 1954 roku.

"The last time I was there was in 1938 in Lissa. Few of the people I met on the street were familiar to me, but the images from my childhood spoke to me"
he wrote in a letter to Martin Rutz in 1954.

1873-1891

Leszno

1891-1893

Wrocław

1893-1897

Berlin

1897-1907

Opole

1907-1912

Düsseldorf

1913-1943

Berlin

1943-1945

Terezin

1945-1956

Londyn

Wrocław

„Młodość to czas nadziei”.

Leo Baeck, Cztery etapy życia (rękopis)

Od maja 1891 do wiosny 1893 roku Leo Baeck uczył się we wrocławskim Żydowskim Seminarium Teologicznym (Jüdisch-Theologisches Seminar). Studiował także filozofię na Uniwersytecie Wrocławskim. Był to czas procesu emancypacji żydowskiej oraz zmian tożsamościowych. „Judaizm rozpada się, gdy tylko traci się miłość do jego nauki” pisał pierwszy dyrektor seminarium konserwatywny rabin Zacharias Frankel.

W seminarium Leo Baeck uczył się m.in. egzegezy biblijnej, geografii Palestyny, wstępu historycznego i metodologicznego do literatury rabinicznej i halachy (żydowskie prawo religijne), żydowskiej filozofii i homiletyki (głoszenia kazań). Zgodnie z zamiarem wyrażonym na zakończenie roku szkolnego w Lesznie, uczył się także języków orientalnych – hebrajskiego i aramejskiego.

Nauczycielami Leo Baecka byli między innymi: historyk Markus Brann z Rawicza, talmudysta Israel Lewy i filozof David Rosin.

Wrocław był jednym z ważniejszych ośrodków emigracji Żydów z Leszna.

O znaczeniu diaspory leszczyńskiej we Wrocławiu świadczy fakt, że od 1685 roku mieli tam swoją synagogę (Lissauer Synagoge). W czasach Leo Baecka była ona już częścią synagogi Tempel.

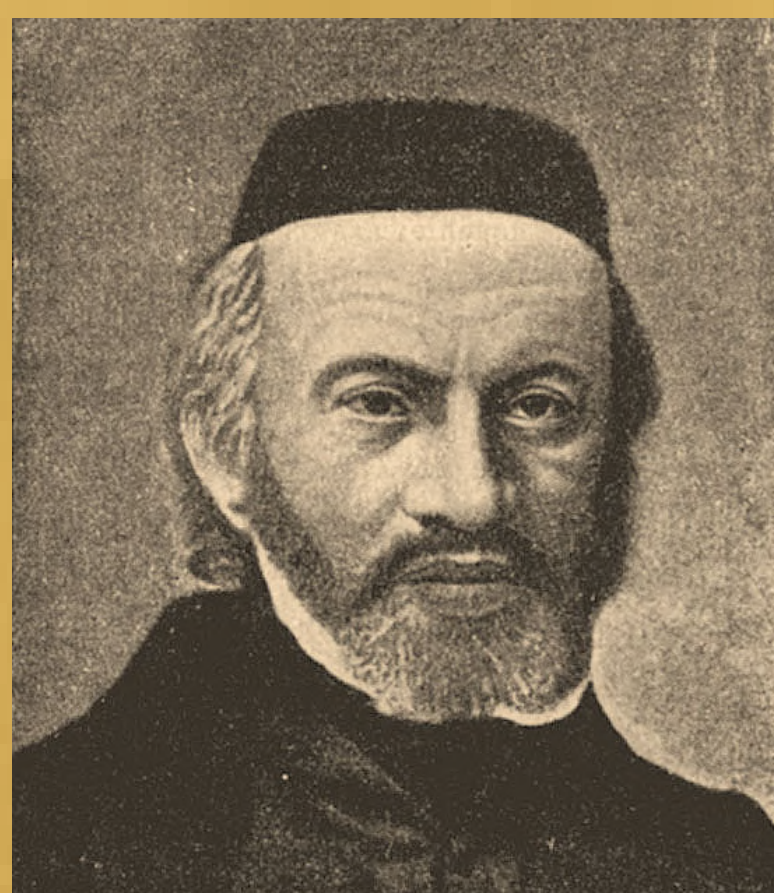

Główny gmach żydowskiego seminarium przy ul. Pawła Włodkowica 14 we Wrocławiu, stan przed 1904, domena publiczna

The main building of the Jewish seminary at Pawła Włodkowica 14 St. in Wrocław, condition before 1904, public domain

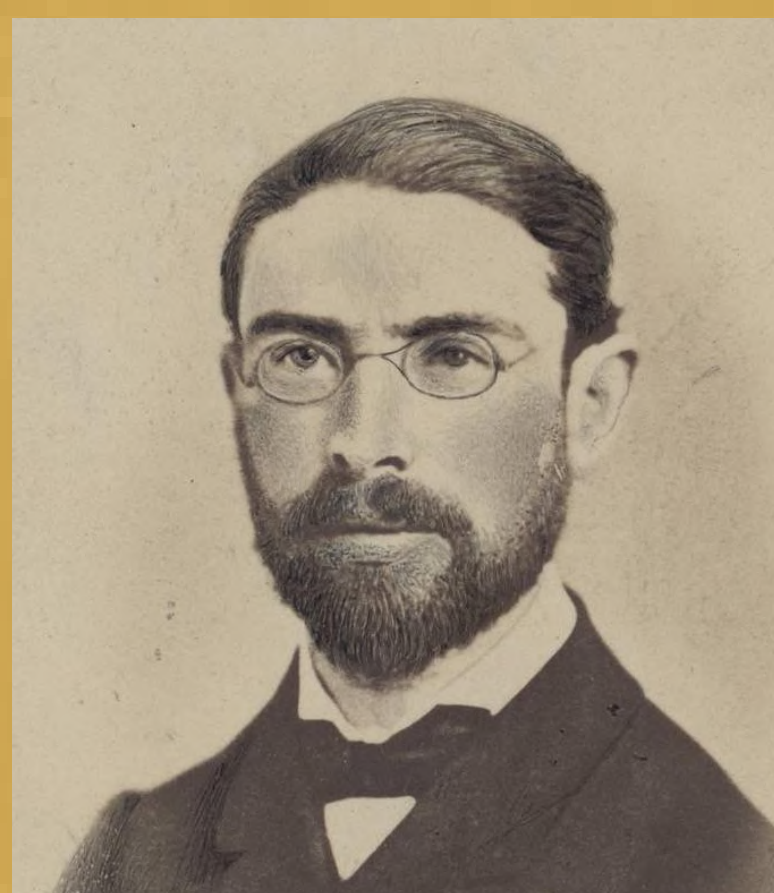
Żydowskie Seminarium Teologiczne Fundacji Fränkla – było to pierwsze w Europie Środkowej nowoczesne seminarium kształcące rabinów i nauczycieli. Zostało założone w sierpniu 1854 roku we Wrocławiu przez inicjatora Abrahama Geigera i fundatora Josepha Jonasa Fränckela i szybko stało się centrum badań nad judaizmem w Europie.

Jewish Theological Seminary of the Fränkel Foundation – it was the first modern seminary in Central Europe, educating rabbis and teachers. It was founded in August 1854 in Wrocław by its initiator Abraham Geiger and founder Joseph Jonas Fränckel and quickly has become a center of research on Judaism in Europe.

Zacharias Frankel, przed 1906, domena publiczna

Before 1906, public domain

Israel Lewy, domena publiczna

public domain

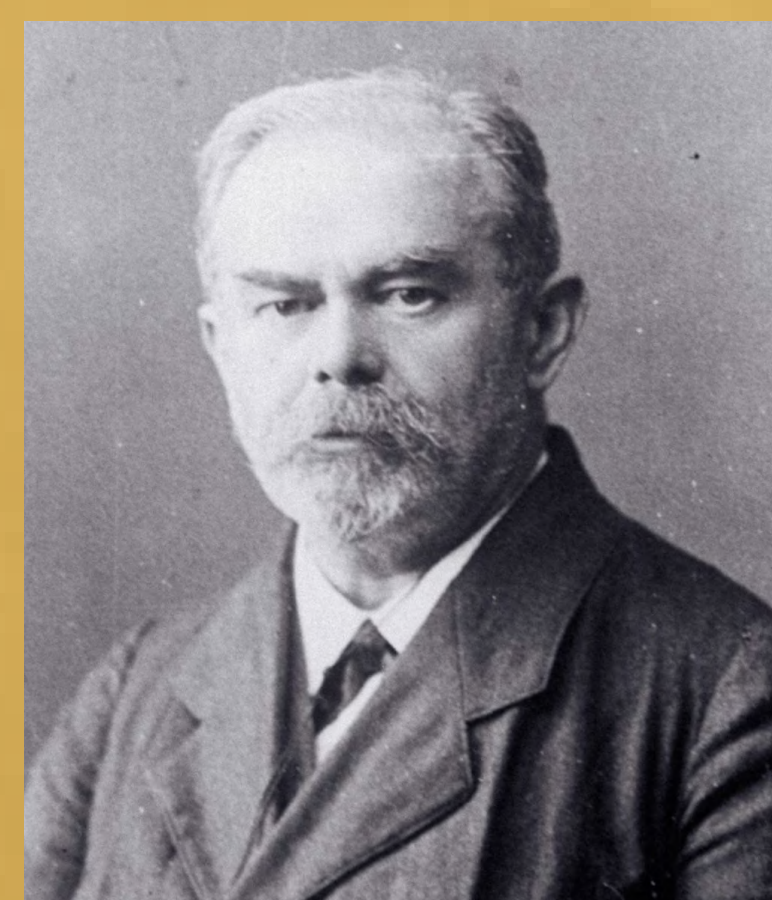
"Youth is the time of hope".

Leo Baeck, The Four Stages of Life (manuscript)

From May 1891 to the spring of 1893, Leo Baeck studied at the Jewish Theological Seminary in Wrocław (Jüdisch-Theologisches Seminar). He also studied philosophy at the University of Wrocław. It was a time of Jewish emancipation and identity changes. "Judaism disintegrates as soon as the love for its teachings is lost," wrote the seminary's first director, Conservative Rabbi Zacharias Frankel.

In the seminar, Leo Baeck studied, among others, biblical exegesis, the geography of Palestine, historical and methodological introduction to rabbinic literature and halacha (Jewish religious law), Jewish philosophy, and homiletics (the art of preaching). As intended at the end of the school year in Leszno, he also learned oriental languages – Hebrew and Aramaic.

Some of Leo Baeck's teachers were: the historian Markus Brann from Rawicz, the Talmudist Israel Lewy, and the philosopher David Rosin.

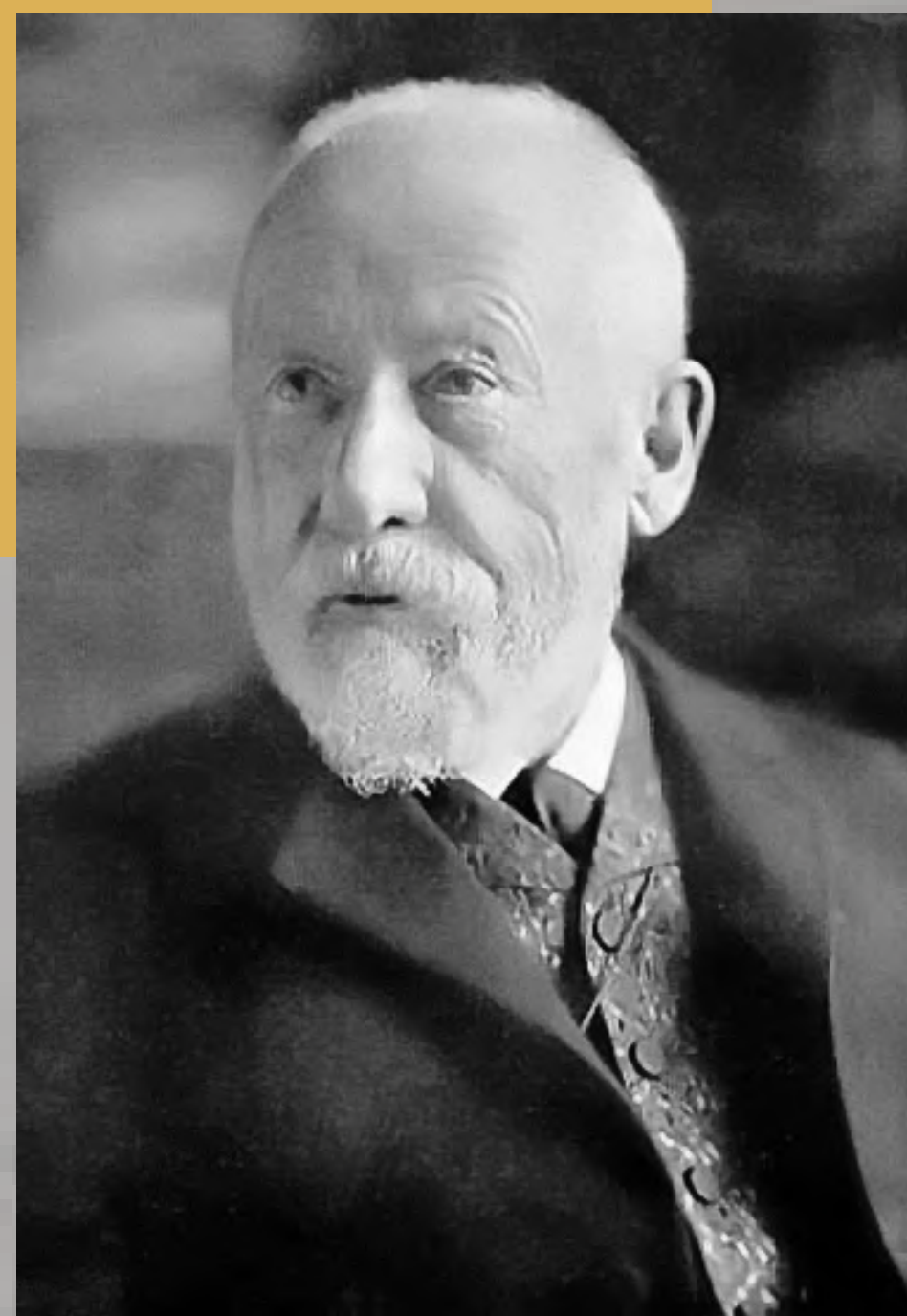
Markus Brann; Leo Baeck Institute New York, Collection AR 3198

Wrocław was one of the most important centers of the Leszno Jewish emigration. The importance of the Leszno diaspora in Wrocław is evidenced by the fact that from 1685 they had their synagogue there (Lissauer Synagoge). In times of Leo Baeck, it was already part of the Tempel Synagogue.

Berlin

Latem 1893 roku Leo Baeck rozpoczął naukę filozofii na Uniwersytecie w Berlinie. Egzaminy zdał 31 lipca 1894 roku, a stopień doktora filozofii uzyskał w maju 1895 roku, broniąc pracy pt. *Spinozas erste Einwirkungen auf Deutschland* („Pierwsze wpływy Spinozy na Niemcy”). Napisał ją pod kierownictwem Wilhelma Diltheya (1833–1911) i zadedykował „kochanym rodzicom”.

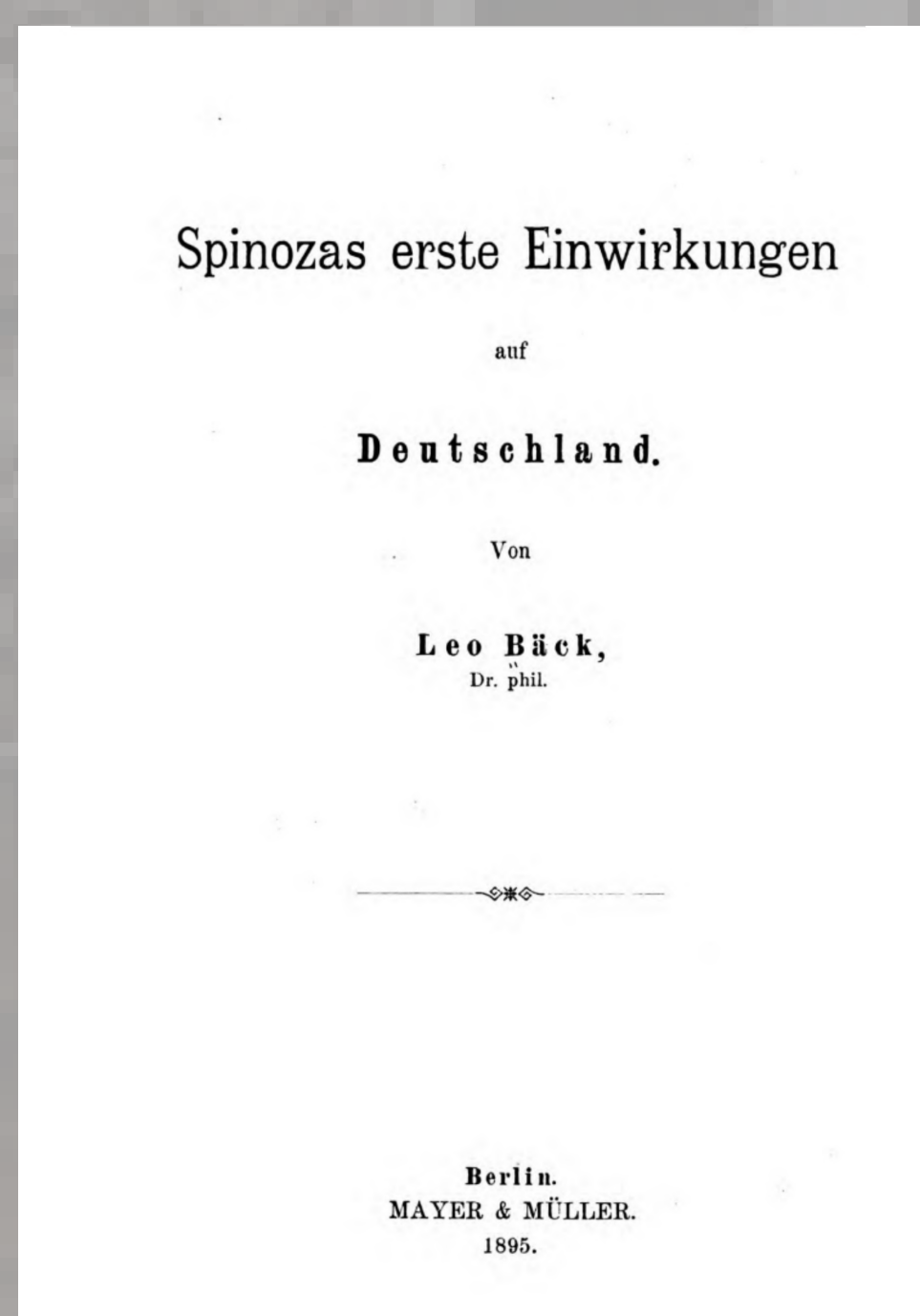
Wilhelm Dilthey, około 1910, domena publiczna
Wilhelm Dilthey, circa 1910, public domain

In the summer of 1893, Leo Baeck began studying philosophy at the University of Berlin. He passed his exams on July 31, 1894, and received the degree of Doctor of Philosophy in May 1895, defending his thesis entitled *Spinozas erste Einwirkungen auf Deutschland* ("Spinoza's first influences on Germany"). He wrote it under the supervision of Wilhelm Dilthey (1833–1911) and dedicated it to "the beloved parents".

In the years 1893–1896, he studied at the liberal Higher Institute for Jewish Studies (Lehranstalt für die Wissenschaft des Judentums) in Berlin, but also at the orthodox school of the local rabbi, wanting to learn about various theological trends.

W latach 1893–1896 studiował w liberalnej Wyższej Szkole Nauk Żydowskich (Lehranstalt für die Wissenschaft des Judentums) w Berlinie, ale także w ortodoksyjnej szkole miejscowego rabina, chcąc poznać różne nurty teologiczne.

Strona tytułowa dysertacji Leo Baecka, „Pierwsze wpływy Spinozy na Niemcy”, Meyer & Müller, Berlin 1895, domena publiczna

Title page of Leo Baeck's dissertation, "Spinoza's first influences on Germany", Meyer & Müller, Berlin 1895, public domain

Dawny budynek Hochschule für die Wissenschaft des Judentums (od 1999 roku Leo-Baeck-Haus i siedziba Centralnej Rady Żydów w Niemczech), 2009, domena publiczna

Former building of the Hochschule für die Wissenschaft des Judentums (since 1999 Leo-Baeck-Haus and seat of the Central Council of Jews in Germany), 2009, public domain

W trakcie studiów zdarzało mu się prowadzić nabożeństwa, uczył także w żeńskiej szkole wyższej, za co otrzymywał od gminy żydowskiej wynagrodzenie. Pomagało ono mu utrzymać się finansowo w trudnym czasie nauki.

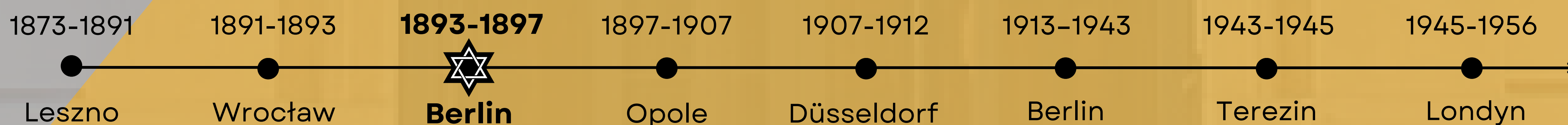
During his studies, he sometimes led religious services, also taught at a women's college, for which he received remuneration from the Jewish community. It helped him to support himself financially during the difficult time of his study.

13 grudnia 1896 roku złożył podanie o przyjęcie na stanowisko rabina w ważnej gminie żydowskiej w Królewcu, nie zostało jednak ono pozytywnie rozpatrzone. Zatrudnienie uzyskał w Opolu.

On December 13, 1896, he applied for the position of rabbi in an important Jewish community in Königsberg, but his application was not approved. He found employment in Opole.

25 maja 1897 roku Leo Baeck uzyskał certyfikat rabina i wyjechał do Opola. Był starannie wykształcony i odcytany. Tłumaczył z hebrajskiego, aramejskiego, jidysz, starogreckiego, łaciny i angielskiego.

On May 25, 1897, Leo Baeck was certified as a rabbi and left for Opole. He was thoroughly educated and well-read. He translated from Hebrew, Aramaic, Yiddish, Ancient Greek, Latin, and English.

Opole

Wiosną 1897 roku Leo Baeck przybył do Opola (niem. Oppeln). Jego działalność rozpoczęła się od zamknięcia starej i poświęcenia nowej synagogi w czerwcu tego roku. Na uroczystości był obecny także Samuel Baeck oraz przedstawiciele wspólnot chrześcijańskich.

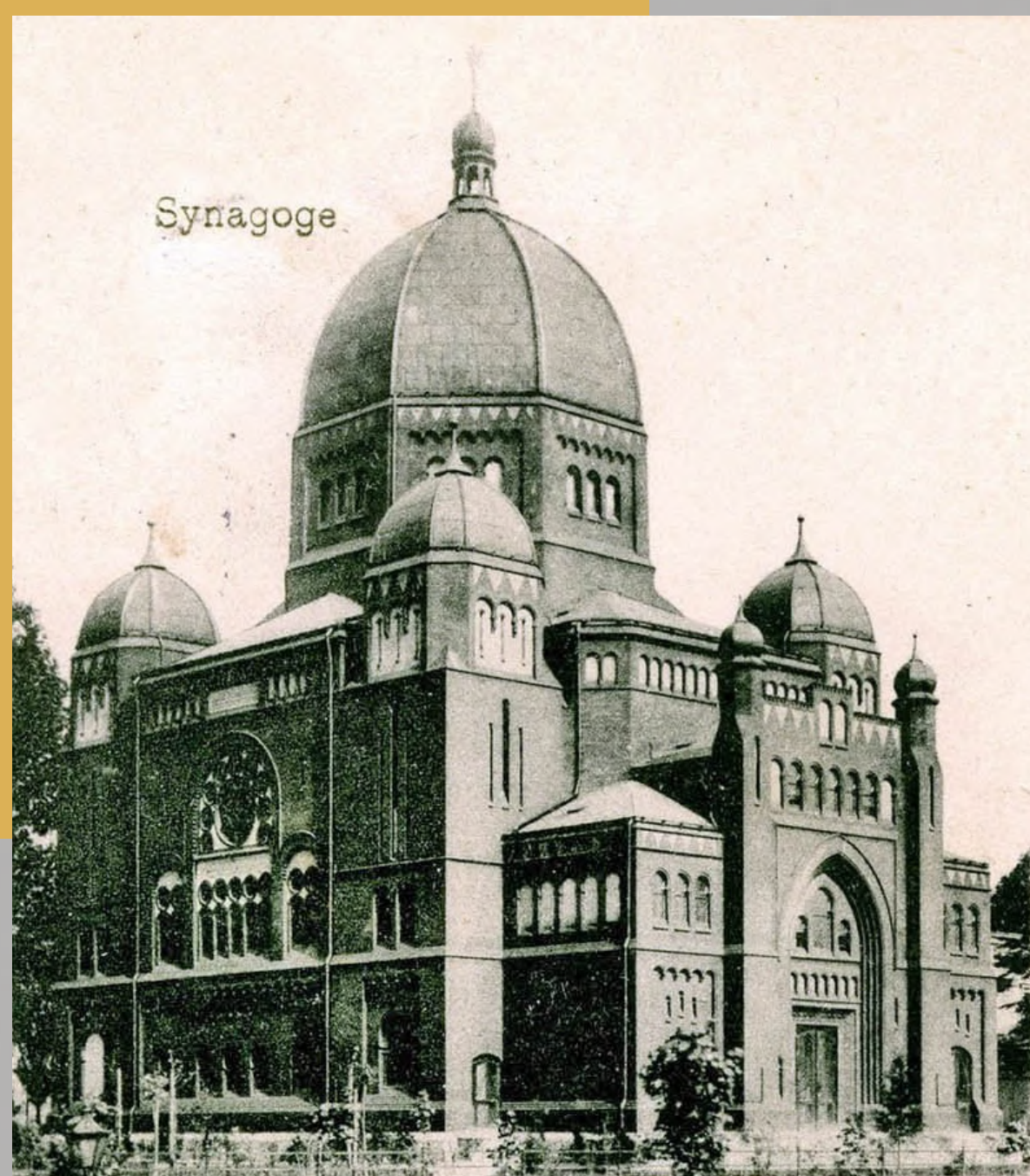

Stara synagoga w stylu neoklasycystycznym na Hospitalstrasse (obecna ul. Szpitalna), zdjęcie: P. Paprota
Old neoclassical synagogue at Hospitalstrasse (current Szpitalna Street), photography: P. Paprota

Portret Leo Baecka w 1900 roku jako młodego rabiną w Opolu
Portrait of Leo Baeck in 1900 as a young rabbi in Opole
Leo Baeck Institute, New York, Collection AR 66

In the spring of 1897, Leo Baeck came to Opole (German: Oppeln). His activities began with the closing of the old synagogue and the consecration of the new one in June this year. Samuel Baeck and representatives of Christian communities were also present at the ceremony.

Nowa Synagoga w Opolu, 1898, zaprojektowana przez wrocławskiego architekta Felixa Henry'ego w stylu mauretańskim (przy ul. Hafenstrasse 22), fotopolska.eu

New Synagogue in Opole, 1898, designed by Felix Henry, an architect from Wrocław, in the Moorish style (22 Hafenstrasse Street), fotopolska.eu

Ówczesna opolska gmina żydowska liczyła około 750 osób. Była znacznie mniejsza od leszczyńskiej. Należała do stosunkowo młodych i zaczęła się rozrastać dopiero w 1812 roku, po wydaniu przez króla Pruskiego Fryderyka Wilhelma III (1770–1840) edyktu emancypacyjnego, nadającego Żydom prawa miejskie.

The then Opole Jewish community had about 750 people. It was much smaller than the one in Leszno. It was relatively young and began to grow only in 1812, after the Prussian King Frederick William III (1770–1840) issued an emancipation edict, granting to the Jews town privileges.

Wnętrze Nowej Synagogi w Opolu, przed 1938, domena publiczna

The interior of the New Synagogue in Opole, before 1938, public domain

Gmina pozostawała w dobrych stosunkach ze wspólnotą katolicką, ewangelicką i władzami miasta, z którymi regularnie się spotykano. W czasach Leo Baecka gmina była na drodze do liberalizacji. W nowej synagodze zainstalowano organy, a rabin zorganizował chór mieszany. Również modlitwy czytano z reformowanego modlitewnika. Z dotychczasowych tradycji pozostał zwyczaj oddzielnych miejsc dla kobiet i mężczyzn oraz wygłaszania kazań po hebrajsku. Leo Baeck wplatał do nich fragmenty w języku niemieckim, starając się zadowolić konserwatywnych jak i postępowych członków społeczności.

Jednym z obowiązków Leo Baecka było nauczanie judaizmu w szkole państwowej – Królewskim Gimnazjum Katolickim w Opolu, domena publiczna
One of Leo Baeck's duties was to teach Judaism at the state school – the Royal Catholic Gymnasium in Opole, public domain

The congregation maintained good relations with the Catholic and Evangelical communities and the city authorities, with whom they met regularly. In Leo Baeck's time, the community was on the road to liberalization. An organ was installed in the new synagogue and the rabbi organized a mixed choir. Also, prayers were read from a reformed prayer book. From the previous traditions, the custom of separate places for men and women and preaching in Hebrew remained. Leo Baeck intertwined excerpts in German, trying to please both conservative and progressive members of the community.

Opole

„Z każdym dzieckiem zaczyna się nowy świat,
świat geniuszu”.

Leo Baeck, Cztery etapy życia (rękopis)

"With every child a new world starts,
its world of genius".

Leo Baeck, The Four Stages of Life (manuscript)

3 października 1899 roku Leo Baeck poślubił Natalie Hamburger, wnuczkę Adolpha Wienera (1812–1895), byłego rabina w Opolu i ucznia jeshivy w Lesznie. Co ciekawe, ich obrączki ślubne zachowały się do dzisiaj i są używane przez praprawnuka Leo Baecka – Benjamina. Wszyscy potomkowie Natalie i Leo wywodzą się od jedynej córki Ruth, która urodziła się 22 sierpnia 1900 roku w Opolu.

Portret Leo Baecka z przyszłą żoną, Natalie Hamburger, Opole
Portrait of Leo Baeck with his future wife, Natalie Hamburger, Opole
Leo Baeck Institute, New York, Collection AR 66

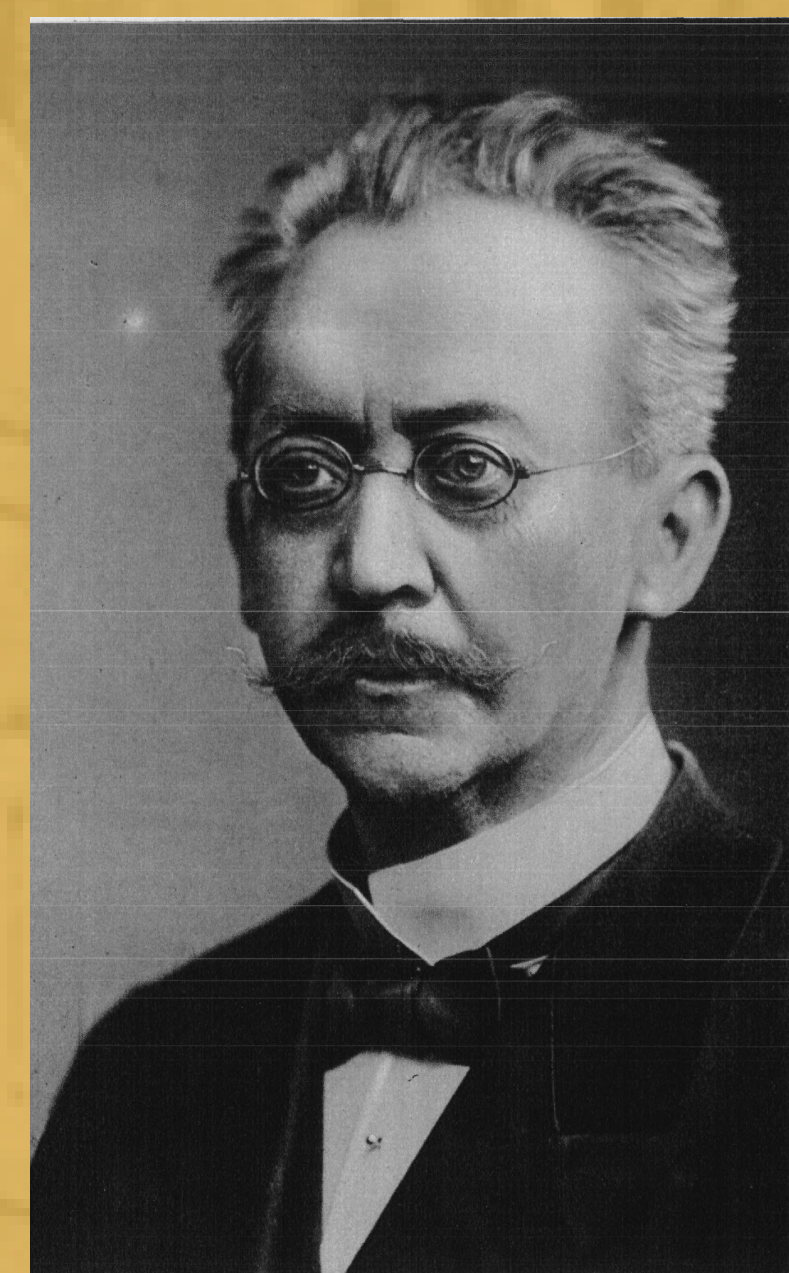
Portret Ruth Baeck, 1910, dzięki uprzejmości James N. Dreyfusa
Portrait of Ruth Baeck, 1910, courtesy of James N. Dreyfus

On October 3, 1899, Leo Baeck married Natalie Hamburger, granddaughter of Adolph Wiener (1812–1895), a former rabbi of Opole, and a student of the yeshiva in Leszno. Interestingly, their wedding rings have survived to this day and are used by Leo Baeck's great-great-grandson, Benjamin. All descendants of Natalia and Leo have come from their only daughter Ruth, who was born on August 22, 1900, in Opole.

Młode małżeństwo mieszkało przy obecnej ulicy Henryka Sienkiewicza 34 (Gartenstrasse 24). To tam powstało najbardziej znane dzieło Leo Baecka – *Das Wesen des Judentums (Istota judaizmu)* wydane w 1905 roku (wielokrotnie wznawiane i tłumaczone na wiele języków). Było ono odpowiedzią na publikację *Das Wesen des Christentums (Istota chrześcijaństwa)* protestanckiego filozofa Adolfa von Harnacka (1851–1930) z 1900 roku.

Ulica Henryka Sienkiewicza 34 w Opolu
fotopolska.eu
Henryk Sienkiewicz St. 34 in Opole
fotopolska.eu

Portret Adolfa Harnacka (1851–1930), domena publiczna
Portrait of Adolf Harnack (1851–1930), public domain

The young couple lived at 34 Henryk Sienkiewicz Street (Gartenstrasse 24). It was there that Leo Baeck's most famous work was created – *Das Wesen des Judentums (The Essence of Judaism)* published in 1905 (republished many times and translated into many languages). It was a response to the 1900 publication *Das Wesen des Christentums (The Essence of Christianity)* by the Protestant philosopher Adolf von Harnack (1851–1930).

Dzięki tej publikacji Leo Baeck stał się czołowym przedstawicielem liberalnego nurtu judaizmu. Znany był także ze swojego krytycznego dialogu z chrześcijaństwem. Leo Baeck podkreślał, że Ewangelie należą do literatury rabinicznej, ponieważ Jezus był postacią wyraźnie żydowską.

Thanks to this publication, Leo Baeck have become a leading representative of the liberal stream of Judaism. He was also known for his critical dialogue with Christianity. Leo Baeck emphasized that the Gospels belonged to rabbinic literature because Jesus was an explicit Jewish figure.

Jesienią 1907 roku Leo Baeck zakończył pracę w Opolu. Jego pożegnalne kazanie spotkało się z bardzo dobrym przyjęciem i było szeroko komentowane. Okres opolski był dla Leo Baecka jednym z ważniejszych w kształtowaniu jego międzynarodowej kariery.

In the autumn of 1907, Leo Baeck finished his work in Opole. His farewell sermon was very well received and widely commented on. The Opole period was one of the most important for Leo Baeck in shaping his international career.

Düsseldorf

„Zadaniem religii nie jest obserwowanie i badanie świata – to należy pozostawić różnym naukom – lecz osądzenie i określenie naszego stosunku do świata. To czego doświadczamy w nas samych i wokół nas powinno być rozumiane i wyjaśniane przez religię”.

Istota judaizmu, Leo Baeck

"It is not the task of religion to observe and to explore the world – that must be left to the various sciences – but to judge, to determine our personal attitude towards the world. What we experience within and around ourselves is to be understood and explained in religion".

The essence of Judaism, Leo Baeck

Synagoga w Düsseldorfie, 1903, domena publiczna

Synagogue in Düsseldorf, 1903, public domain

Sala wykładowa Real Gymnasium Klosterstraße, w której Leo Baeck uczył religii, etyki i filozofii żydowskiej w Düsseldorfie, stan przed 1904, domena publiczna

The lecture hall of the Real Gymnasium Klosterstraße where Leo Baeck taught religion, ethics and Jewish philosophy in Düsseldorf. Condition before 1904, public domain

Oficjalnie od 4 października 1907 roku Leo Baeck objął stanowisko rabina w największej synagodze w Düsseldorfie.

Spółeczność żydowska liczyła tam około 3000 osób. Oprócz stanowiska rabina Leo uczył religii, filozofii oraz historii biblijnej w gimnazjum realnym (Real Gymnasium).

Jego nauczanie napotkało początkowo na przeszkodę, jaką był specyficzny dialekt, którym posługiwał się rabin.

Z tego powodu zaczął pobierać lekcje u słynnej aktorki i reżyserki teatralnej Louise Dumont (1862–1932). Po latach,

jeden z jego uczniów wspominał wyjątkowy sposób w jaki Leo Baeck traktował swoich wychowanków,

zachęcając ich do zadawania konfrontacyjnych pytań.

Louise Dumont, aktorka i reżyserka teatralna, domena publiczna

Louise Dumont, actress and theater director, public domain

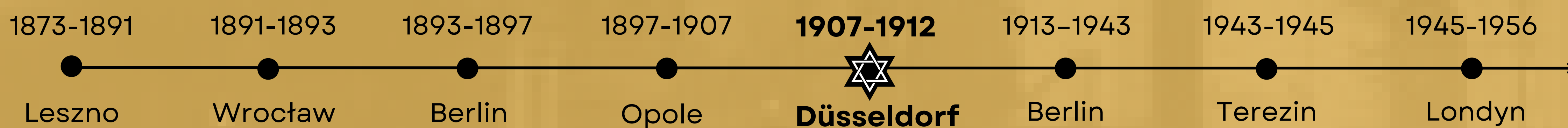
Officially, on October 4, 1907, Leo Baeck took the position of rabbi in the largest synagogue in Düsseldorf. The Jewish community there numbered about 3,000 people. In addition to being a rabbi, Leo taught religion, philosophy, and biblical history at the Real Gymnasium. His teaching was initially hampered by the specific dialect spoken by the rabbi. For this reason, he began taking lessons from the famous actress and theater director Louise Dumont (1862–1932).

Years later, one of his students recalled the unique way in which Leo Baeck treated his pupils, encouraging them to ask confrontational questions.

W Düsseldorfie Leo Baeck spotkał się z nowym problemem – Żydami skłaniającymi się w kierunku chrześcijaństwa, co miało być dla nich drogą do akceptacji społecznej.

W tym czasie wiele publikował, przekonując, że judaizm pozostaje w większej harmonii ze współczesną kulturą niż chrześcijaństwo. Współpracował m.in. z magazynem „Liberales Judentum”, wydawanym we Frankfurcie nad Menem. W Düsseldorfie mieszkał z żoną i córką do 1912 roku.

In Düsseldorf, Leo Baeck encountered a new problem – Jews leaning towards Christianity, which was supposed to be their way to social acceptance. At that time, he published a lot, arguing that Judaism was in greater harmony with modern culture than Christianity. He has collaborated with the magazine "Liberales Judentum", published in Frankfurt am Main. He lived in Düsseldorf with his wife and daughter until 1912.

Berlin

**„Pokuta, modlitwa i czynienie dobra,
to daje ludziom pokój”.**

(Kazanie wygłoszone dla żydowskich żołnierzy służących
w armii niemieckiej, wrzesień 1915)

**"Penance, prayer and doing good things
give people peace".**

(Sermon delivered to Jewish soldiers serving in the
German army, September 1915)

W 1912 roku Leo Baeck został zaproszony do Berlina, by tam
objąć stanowisko rabina. Od 1913 roku wykładał literaturę
midraszową i homiletykę w Lehranstalt für die Wissenschaft
des Judentums (Wyższa Szkoła Nauk Żydowskich).

In 1912, Leo Baeck was invited to Berlin to become a
rabbi. From 1913 he taught midrashic literature and
homiletics at the Lehranstalt für die Wissenschaft des
Judentums (Higher Institute for Jewish Studies).

Po wybuchu I wojny
światowej został jednym
z pierwszych sześciu
rabinów polowych w armii
cesarskiej. Służył
do zakończenia wielkiej
wojny. Podczas czterech lat
przemierzył Polskę, Francję,
Belgię, Rosję, Litwę i Łotwę.
W tym okresie opracował
modlitewnik polowy,
zawierający modlitwy,
psalmy i pieśni patriotyczne
po niemiecku i hebrajsku.

Portret Leo Baecka jako kapelana wojskowego,
I wojna światowa
Portrait of Leo Baeck as a military chaplain, World War I
Leo Baeck Institute New York, Collection AR 66

After the outbreak of World
War I, he became one of the
first six field rabbis in the
imperial army. He had served
till the end of the great war.
For four years he had been
traveling across Poland,
France, Belgium, Russia,
Lithuania, and Latvia. During
this period, he compiled a
field prayer book containing
prayers, psalms, and
patriotic songs in German
and Hebrew.

Pożegnanie w bibliotece, Wyższa Szkoła Nauk
Żydowskich w Berlinie
Farewell in the library, Higher Institute for Jewish Studies
in Berlin
Leo Baeck Institute New York, Collection AR 12026

Leo Baeck przemawiający w Bnej Brit,
Loża Leo Baecka nr 1531
Leo Baeck speaking on B'nai B'rith,
Leo Baeck Lodge No. 1531
Leo Baeck Institute New York,
Collection AR 66

Po zakończeniu działań wojennych powrócił do pracy
wykładowcy i włączył się w działalność społeczną.
Dotychczasowy dorobek i doświadczenie sprawiło,
że w 1922 roku został wybrany na przewodniczącego
Związku Rabinów w Niemczech. W 1924 roku Leo Baeck
stał na czele niemieckiej filii organizacji Bnej Brit
(Synowie Przymierza), zajmującej się pomocą
charytatywną i oświatą. W końcu lat 20. XX wieku Leo
Baeck razem z Albertem Einsteinem (1879–1955) należał do
liderów Jüdischen Friedensbund (Żydowska Liga Pokoju).
„Nic nie leży mi bardziej na sercu niż próba zmobilizowania
duchowieństwa do osiągania pokojowych celów” pisał
Albert Einstein do Leo Baecka w lipcu 1931 roku.

After the end of the war, he returned to work as a
lecturer and engaged in social activities. Thanks to his
achievements and experience, in 1922 was elected as
president of the Rabbinical Union in Germany. In 1924,
Leo Baeck became the head of the German branch of
the B'nai B'rith (Sons of the Covenant) organization,
dealing with charity and education. In the late 1920s,
Leo Baeck, together with Albert Einstein (1879–1955),
was one of the leaders of the Jüdischen Friedensbund
(the Jewish Peace League).

"Nothing lies closer to my heart than the attempt to
mobilize the clergy for the pacifist goal" wrote Albert
Einstein to Leo Baeck in July 1931.

Berlin

Po przejęciu władzy w Niemczech przez nazistów w 1933 roku środowiska żydowskie utworzyły Reichsvertretung der Deutschen Juden (Reprezentacja Żydów Niemieckich w Rzeszy). Na czele organizacji – będącej przedstawicielstwem społeczności żydowskiej w Niemczech – stanął Leo Baeck. Reprezentacja zajmowała się obroną praw Żydów, łagodzeniem aktów dyskryminacji, a także pomocą przy emigracji z Niemiec.

Hitlerowskie represje dotykały Leo Baecka wielokrotnie. W latach 1933–1942 był aresztowany co najmniej pięć razy. W 1935 roku zatrzymano go z powodu autorskiej treści modlitwy Kol Nidre (wszystkie ślubowania), odmawianej w żydowskie święto Dnia Przełagania. Odniósł się w niej do sytuacji, w jakiej znajdowali się wówczas niemieccy Żydzi:

„Stoimy przed naszym Bogiem: w Nim jest nasza siła. W Nim jest prawda i godność naszej historii. W Nim jest źródło naszego przetrwania przez każdą zmianę, nasza mocna postawa we wszystkich naszych próbach. Nasza historia jest historią duchowej wielkości, duchowej godności. Zwracamy się do niej, gdy skierowane są przeciwko nam ataki i zniewagi, gdy napierają na nas potrzeby i cierpienie. Pan prowadził naszych ojców z pokolenia na pokolenie. On nadal będzie prowadził nas i nasze dzieci przez nasze dni. (...) Jesteśmy przepiętni smutkiem i bólem. W milczeniu wyrazimy wszystko, co jest w naszych sercach, w chwilach ciszy przed naszym Bogiem. Ta cicha modlitwa będzie bardziej dobitna niż jakiegokolwiek słowa”.

Mimo wielu propozycji wyjazdu Leo Baeck nie chciał opuszczać niemieckiej diaspory. Zadał o ocalenie swoich najbliższych – w styczniu 1937 roku do Anglii wyjechała jego wnuczka Marianne, a w marcu córka Ruth wraz z mężem. Osobistą tragedią była przedwczesna śmierć żony Natalie, zmarłej 5 marca 1937 roku.

Pomimo osamotnienia i kolejnych represji Baeck kontynuował swoją działalność. Pomagał przy organizacji wyjazdu grupy żydowskich dzieci (*Kindertransport*) do Anglii w sierpniu 1939 roku. Leo Baeck osobiście towarzyszył jednemu z transportów do Londynu. Łącznie w tej szeroko zakrojonej akcji zostało uratowanych 10 tysięcy dzieci z Niemiec, Austrii, Czechosłowacji, Polski i Wolnego Miasta Gdańska.

Leo Baeck z żoną Natalią podczas wakacji w Rudawach (Czechosłowacja)

Leo Baeck with his wife Natalia on holiday in the Ore Mountains (Czechoslovakia)

Leo Baeck Institute New York, Collection AR 66

Rabin Dr Leo Baeck wypuszczony z aresztu

Berlin. 24. 4. (ZAT) Gestapo wypuściła z aresztu nadrabina gminy berlińskiej dra Leona Baecka, który jest, jak wiadomo, prezydentem Reichsvertretung der Juden in Deutschland i prezesem zjednoczenia Bnei Brith w Niemczech. Pozostali członkowie Bnei Brith w liczbie 80 przebywają w dalszym ciągu w areszcie.

„Nowy Dziennik” R. 20, nr 113, 25.04.1937

Fragment z gazety, „Leo Baeck wypuszczony z aresztu”

An excerpt from a newspaper, "Leo Baeck released from custody"

60-lecie rabina dra Baecka

(!) Znany działacz i uczonec żydowski w Berlinie rabin dr. Leo Baeck obchodzi w tych dniach 60-lecie urodzin. Leo Baeck jest czołową postacią żydostwa niemieckiego. Urodził się on na ziemiach polskich, w Lissie niedaleko Poznania w roku 1873. Od roku 1912 dźwiz urząd rabina miasta Berlina a równocześnie docenta dla homiletyki i Midraszu na wyższej szkole judaistycznej w Berlinie. Leo Baeck jest prezydentem stowarzyszenia Bnei Brith, przewodniczącym związku rabinów niemieckich a obecnie jest prezesem jednolitej reprezentacji Żydów niemieckich. Jubilat popierał zawsze sprawę odbudowy Palestyny i współdziałał we wszystkich pracach na tym terenie. Jest on członkiem Komitetu Administracyjnego Agencji Żydowskiej oraz należy do prezydium Keren Hayesodu w Niemczech. Z okazji 60-lecia Baecka, ukazała się nakładem Schokena książka jubilatą pt. „Wege im Judentum” zawierająca rozprawy i mowy Baecka.

„Nowy Dziennik” R. 16, nr 143, 26.05.1933

Leo Baeck, mimo że nie był syjonistą, został przewodniczącym niemieckiego Keren Hayesod (Fundacja na rzecz zakupu ziemi w Palestynie)

Leo Baeck, although not a Zionist, became the president of the German Keren Hayesod (Foundation for the Purchase of Land in Palestine).

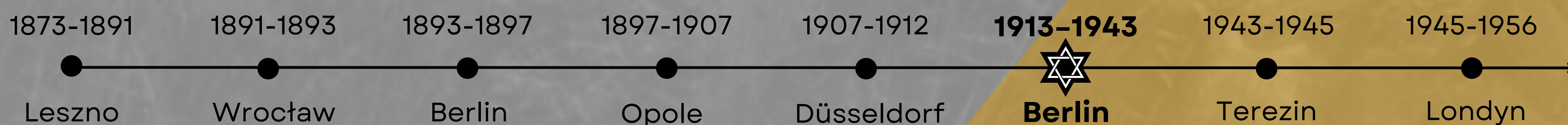
After the Nazis seized power in Germany in 1933, Jewish circles formed the Reichsvertretung der Deutschen Juden (The Reich Representation of German Jewry). The organization, representing the Jewish community in Germany, was headed by Leo Baeck. The organisation dealt with defending the rights of Jews, mitigating acts of discrimination, as well as helping with emigration from Germany.

The Nazi repressions affected Leo Baeck many times. Between 1933 and 1942 he was arrested at least five times. In 1935, he was detained because of the additional content he wrote for the prayer Kol Nidre (all vows), recited on the Jewish holiday of Atonement Day. In it, he referred to the situation in which German Jews were at that time:

“We stand before our God: Our strength is in Him. In Him is the truth and the dignity of our history. In Him is the source of our survival through every change, our firm stand in all our trials. Our history is the history of spiritual greatness, spiritual dignity. We turn to it when attack and insult are directed against us, when need and suffering press in upon us. The Lord led our fathers from generation to generation. He will continue to lead us and our children through our days. (...) We are filled with sorrow and pain. In silence will we give expression to all that which is in our hearts, in moments of silence before our God. This silent worship will be more emphatic than any words could be”.

Despite many proposals to leave, Leo Baeck did not want to leave the German diaspora. He took care of saving his loved ones – in January 1937 his granddaughter Marianne left for England and in March his daughter Ruth with her husband. A personal tragedy was the premature death of his wife Natalie, who died on March 5, 1937.

Despite loneliness and subsequent repressions, Baeck continued his activities. He helped organize the departure of a group of Jewish children (*Kindertransport*) to England in August 1939. Leo Baeck personally accompanied one of the transports to London. In total, 10,000 children from Germany, Austria, Czechoslovakia, Poland, and the Free City of Danzig were saved in this extensive operation.

Terezin

„To były odświętne godziny, które spędziłam z Baeckiem, godziny, w których wszystkie lęki i niedostatki wydawały się nieobecne. Bo nigdy, naprawdę nigdy nie mówiliśmy o strasznej sytuacji, w jakiej się znaleźliśmy”.

Ilse Blumenthal-Weiss

Kadr z nazistowskiego filmu propagandowego *Der Führer schenkt den Juden eine Stadt* (Führer daje Żydom miasto). Grupa z udziałem Leo Baecka na wykładzie Emila Utitza, Terezin, 1944
Shot from a Nazi propaganda film *Der Führer schenkt den Juden eine Stadt*, (The Führer Gives a City to the Jews). The group with Leo Baeck at a lecture by Emil Utitz, Terezin, 1944
Leo Baeck Institute New York, Collection AR 66

28 stycznia 1943 roku Leo Baeck został deportowany do obozu koncentracyjnego w Theresienstadt (Terezin, Republika Czeska). Był to obóz „modelowy” łączący cechy getta i obozu koncentracyjnego.

Więziono w nim wpływowych przedstawicieli diaspory żydowskiej, złudnie dając szansę opinii międzynarodowej zainteresowania ich losem. Niemcy umożliwili przedstawicielom Czerwonego Krzyża wizytę w obozie, dopuszczając ich tylko do wcześniej przygotowanych miejsc.

W ciągu czterech lat istnienia przez obóz przeszło około 140 tysięcy Żydów, z których co najmniej 35 tysięcy zmarło na miejscu. Innych kierowano do obozów zagłady.

Leo Baeck z gwiazdą Dawida, Terezin, około 1944
Leo Baeck with the Star of David, Terezin, approx. 1944
Leo Baeck Institute New York, Collection AR 66

W obozie Baeck został mianowany przewodniczącym *Ältestenrat* (Rada Starszych). Kilkakrotnie odmawiał propozycjom pomocy w uwolnieniu ze strony amerykańskich organizacji żydowskich. Zajmował się edukacją i pielęgowaniem życia duchowego współwięźniów, udzielał potajemnych ślubów, kształcił rabinów, witał nowo przybyłych do obozu. Prowadził ceremonię pogrzebową córki Teodora Herzla, lidera ruchu syjonistycznego. Organizował zajęcia z historii i filozofii pomimo braku książek, opierając się głównie na swojej doskonałej pamięci. Wewnętrzna siła Leo Baecka wzmocniała tych, którzy się z nim stykali.

Rabin cudem uniknął wywózki do obozu zagłady i pewnej śmierci. W maju 1945 roku Terezin został wyzwolony przez armię sowiecką. Pomimo możliwości natychmiastowego wyjazdu do rodziny w Londynie, zdecydował o pozostaniu w obozie aż do 30 czerwca 1945 roku. W tym czasie dbał o pozostałych ocalałych.

Niestety, cztery z jego siostr zginęły w Terezinie, jedynie Karolina ocalała. Jeden z braci zginął w niemieckim obozie zagłady Auschwitz.

"Those were festive hours that I spent with Baeck, hours when all frights, fears, and privations seemed not to be present. For never, really never, did we speak about the horrific situation in which we found ourselves".

Ilse Blumenthal-Weiss

On January 28, 1943, Leo Baeck was deported to the Theresienstadt (Terezin, Czech Republic). It was a "model" camp combining the features of a ghetto and a concentration camp.

Influential representatives of the Jewish diaspora were imprisoned there, deceptively giving the international opinion a chance to take an interest in their fate. The Germans allowed representatives of the Red Cross to visit the camp, allowing them only to the previously prepared places.

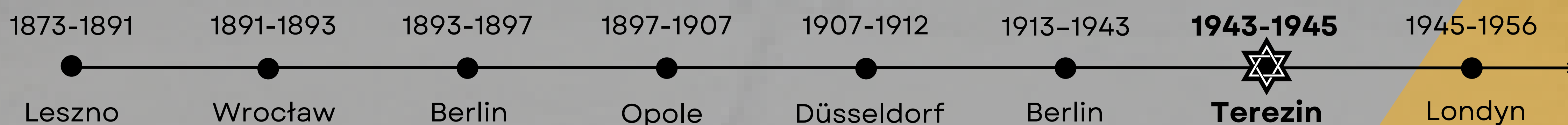
During the four years of its existence, about 140,000 Jews passed through the camp, of whom at least 35,000 died on the spot.

Others were sent to extermination camps.

In the camp, Baeck was appointed as president of the *Ältestenrat* (Council of Elders). On several occasions, he refused the release opportunities from American Jewish organizations. He was involved in the education and nurturing of the spiritual life of his fellow prisoners, he conducted secret weddings, educated rabbis, and welcomed newcomers to the camp. He conducted the funeral ceremony for the daughter of Teodor Herzl, the leader of the Zionist movement. He organized classes in history and philosophy despite the lack of books, relying mainly on his excellent memory. Leo Baeck's inner strength empowered those who came into contact with him.

The rabbi miraculously avoided deportation to an extermination camp and certain death. In May 1945 Theresienstadt was liberated by the Soviet army. Despite the possibility of immediate departure to his family in London, he decided to stay in the camp until June 30, 1945. During this time, he cared for the other survivors.

Unfortunately, four of his sisters but one, Karolina died in Theresienstadt. One of the brothers died in the German extermination camp in Auschwitz.

Londyn London

„[Leo Baeck] nieustannie domaga się Wielkiego Judaizmu, z wielkimi ideami (...) o szerokich horyzontach (...), Judaizmu odważnego, progresywnego i postępowego, Judaizmu, w którym Bóg znaczy więcej niż naród, i w którym Człowiek stoi wyżej niż jakiegokolwiek państwo”.

„The Jewish Ledger”, Baeck – symbol przetrwania, 16.01.1948

Po powrocie do spokojniejszego świata Leo Baeck nie zdecydował się na odpoczynek – nadal piastował stanowisko przyjęte w 1938 roku przewodniczącego World Union for Progressive Judaism (Światowa Unia dla Judaizmu Postępowego).

Od 1946 roku podróżował po świecie, wygłaszając wykłady w Anglii, Stanach Zjednoczonych, Izraelu i Niemczech. Wszędzie witano go jako „duchowego lidera żydowskiej niemieckiej społeczności w Berlinie podczas ery Hitlera”.

"[Leo Baeck] constantly clamors for a Greater Judaism, one of great ideas (...) of wide horizons (...), a Judaism with courage, progressive and progressing, a Judaism in which God means more than the nation, and in which Man stands higher than any state".

The Jewish Ledger, Baeck – symbol of survival, 16.01.1948

After returning to a more peaceful world, Leo Baeck did not take a break – he continued to hold the position of the president of the World Union for Progressive Judaism from 1938.

From 1946, he traveled the world, giving lectures in England, the United States, Israel, and Germany. Wherever he went, they greeted him as "the spiritual leader of the German Jewish community in Berlin during the Hitler era".

January 16, 1948 THE JEWISH LEDGER

BAECK—SYMBOL OF SURVIVAL

The 75-year-old President of the World Union for Progressive Judaism, Dr. Leo Baeck, is in this country for a three months tour that will take him from coast to coast under the auspices of the American Jewish Congress, the religious emphasis program of the United American Hebrew Congregations. Dr. Baeck, was a White House guest of President Truman on January 7.

HE twenty-third of May, 1933, was hardly a day on which any German Jew could have felt much reason for celebration. For weeks life had been very bleak for the 600,000 Jews dwelling under the shadows of the swastika, and worse things were expected to come. "When wood is being planted," Goebbels ironically said during the peak of anti-Jewish atrocities, "there are always shavings." Every child knew that the cystic referred to the fate of the new parishes, the German Jews.

Grim though the times were, leaders of all Jewish groups, liberal and conservative, Zionist and anti-Zionist, happily visited Dr. Leo Baeck, on that twenty-third of May to congratulate him on his sixtieth birthday. Dr. Leo Baeck had served his people well for several decades: as a rabbi, and Berlin, as an army chaplain during World War I, as a president of the German branch of the B'nai B'rith and the Keren Hayesod, and, last but not least, as a teacher of Homiletics and Midrash at the Hochschule fuer die Wissenschaft des Judentums. Surprisingly, however, the article in the *Juedische Rundschau* contained a slightly critical remark. The editorial writer wondered whether such a gentle person as Baeck, soft-spoken and conciliatory, would have the guts to deal, as the head of German Jewry, with as difficult and grave a situation as had been caused by Hitler's assumption of power.

Dr. Robert Weltach, who had penned those critical words, today would be the first to admit that his fear had been groundless, as far as Rabbi Baeck was concerned. 1933 was indeed, a turning point in the life of Baeck who hitherto had concerned himself with spiritual rather than political matters. Called to the presidency of the Council created to represent the Jewish community of Germany (Reichsvertretung der deutschen Juden), he actually served as the shield and spokesman of German Jewry. His critics soon realized that no better man could have been chosen to head the only body through which the Hitler government maintained official "relations" with the Jews of Germany.

By the end of 1938 it had become clear even to the most naive optimist that the Nazis intended not only to deprive the Jews of whatever civil rights were still left to them, but to exterminate them completely. In the pogroms of November, 1938, five hundred synagogues went up in flames; many of the younger members of Baeck's own congregation landed in concentration camps, where many of them perished. Pariahs, tens of thousands of German Jews fled abroad, leaving behind homes and shops and positions. Dr. Baeck could have left Germany, in fact the Rockdale Avenue Temple of Cincinnati offered him the position of associate rabbi, and he would have found a home anywhere, respected as he was all over the globe as a leader and a scholar. But he decided to stay on his job, like a good captain who is the last to leave the sinking ship.

Finally the Nazis decided that Berlin should be "judenrein" by the end of March, 1943. Dr. Baeck was among those "fortunate" ones who, in January, were taken to the "model" ghetto of Theresien, in the so-called Protectorate of Bohemia-Moravia. According to Nazi sources, the Jews lived there the life of Riley. Actually that fortress city was nothing but a dismal clearing center of masses of deportees, to be sent to the death camps in the East.

His admirers did not fail to narrate how in the Theresien camp he set an example of moral courage, wisdom and unflinching faith that was a rock of strength to his "congregation" of doomed souls, how, by his very presence in the midst of indescribable misery and dread he gave them a shining example of imperishable Judaism. How

He constantly clamors for a Greater Judaism, one of great ideas and on great lines, of wide horizons in space and time, a Judaism with courage, progressive and progressing, a Judaism in which God means more than the nation, and in which Man stands higher than any state. Alas, Baeck declares, there exists a great deal of "little" Judaism that does not harbor any lofty ideas, one that exhausts itself in the affairs and concerns of communal life, in belonging to a congregation or perhaps to some association. Hence in his writings this great religious leader, whose faith helped him survive Hitlerism, warns his co-religionists that Jewish life does not stand still, and that Judaism, in order to survive as a beacon of light, must cast its rays all over the universe of human existence.

Dr. Leo Baeck

Fragment z gazety "The Jewish Ledger", Baeck – symbol przetrwania, 1.01.1948

An excerpt from "The Jewish Ledger" newspaper, Baeck – symbol of survival, January 1, 1948

Leo Baeck po otrzymaniu tytułu doktora *honoris causa* w Jewish Institute for Religion w Nowym Jorku
Leo Baeck after receiving his honorary doctorate at the Jewish Institute for Religion in New York City
Leo Baeck Institute New York, Collection AR 66

Miami Herald 1/14/48

Judaism Leader To Speak Here

Noted Rabbi To Arrive Today

Dr. Leo Baeck, president of the World Union for Progressive Judaism, will arrive in Miami this morning for a two-week visit during which he will deliver two addresses as part of the Miami observance of the American Jewish Cavalcade.

He will be greeted at the airport by members of the committee arranging the Cavalcade program. They are Edmund I. Kaufmann, honorary chairman; Ben Sliote, chairman; Leo Ackerman, H. A. Binder, Max Holtberg, Isaac Laffe, Isaac Levin, Monte Selig, Harry V. Simons, Herman Wall, Henry E. Wolff and Rabbi Colman Zivman.

Dr. Baeck will tour the United States for three months. He arrived in New York last Monday and was received by President Truman at the White House before leaving by plane for Miami.

His American tour will include visits to 12 cities on a 10,000-mile itinerary which takes him as far West as Los Angeles. His visit to Miami is sponsored by the Union of American Hebrew Congregations.

His first address will be next Thursday night at a banquet in his honor at the Robert Richter hotel, Miami Beach. The next night he will speak to the congregation of the Temple Israel, with the clergy of all denominations in Greater Miami invited to attend, Rabbi Zivman announced.

Called the "spiritual leader of the German Jewish community" in Berlin through the Hitler era," Dr. Baeck was arrested five times by the Gestapo.

Finally he was imprisoned for more than two years in a Nazi concentration camp, from which he was liberated by Allied troops. He was born in Lissa, Posen, in 1873, and studied at the Judisch-Theologisches seminary in Breslau and in Berlin, where he received his degree as a rabbi in 1897. He also holds a D. D. from the Jewish Theological seminary in New York and a D. H. L. from the Hebrew Union college in Cincinnati.

He served as rabbi of the Oppeln and Dusseldorf synagogues until 1912, when he was appointed rabbi of the foremost Jewish community in Berlin. In 1929 he became chairman of the German Rabinerverband, and was grand president of the German Order of B'nai B'rith.

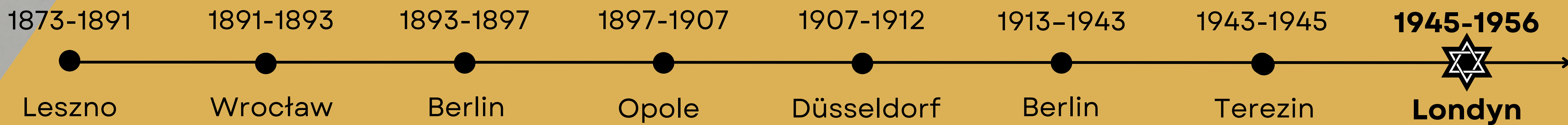
DR. LEO BAECK
... Cavalcade speaker

Ulotka informująca o przyjeździe Leo Baecka do Miami 1948

Leaflet announcing Leo Baeck's arrival in Miami, in 1948

W 1948 roku wybrał się w trzymiesięczną podróż do USA, gdzie przyjmowany był z honorami: „Wyrażamy szacunek Tobie, człowieku myśli, uczonego, którego naukę charakteryzuje głęboka duchowa percepcja”, pisał w marcu 1948 roku o Leo Baecku rektor uczelni w Filadelfii, rabin Abraham Aron Neuman (1890–1970) przyznając mu tytuł *honoris causa* (stopień doktora literatury hebrajskiej). Podczas tej wyprawy Leo Baeck miał również szansę spotkać się z prezydentem Stanów Zjednoczonych Harrym Trumanem (1884 – 1972).

In 1948, he went on a three-month trip to the USA, where he was welcomed with honors: "We pay our respects to you, a man of thought, a scholar whose teaching is characterized by deep spiritual perception", wrote in March 1948 about Leo Baeck, the rector of the university in Philadelphia, Rabbi Abraham Aron Neuman (1890–1970) awarding him an *honoris causa* (Ph.D. degree in Hebrew literature). During that trip, Leo Baeck also had the chance to meet the President of the United States, Harry Truman (1884 – 1972).

Londyn London

„Być może człowiek nie umiera, dopóki nie widzi już nic oprócz przeszłości i chwili obecnej”. „Perhaps a man does not die until he sees nothing but the past and the present”.

Wprowadzenie anonimowego redaktora do „Faryzeuszy i innych esejów” za Michael A. Meyer, *Rabbi Leo Baeck*. *Living a Religious Imperative in Troubled Times*, 2020. Introduction by an anonymous editor to "The Pharisees and Other Essays" from Michael A. Meyer, *Rabbi Leo Baeck*. *Living a Religious Imperative in Troubled Times*, 2020.

W maju 1948 roku, gdy Państwo Izrael ogłosiło swoją niepodległość, a następnie zostało zaatakowane przez siedem otaczających je państw arabskich, Leo Baeck starał się gromadzić fundusze dla poszkodowanych po obu stronach wojny.

Leo Baeck przemawiający w Izraelu
Leo Baeck speaking in Israel
Leo Baeck Institute New York, Collection AR 3679

In May 1948, when the State of Israel declared its independence and was attacked by seven surrounding Arab states right away, Leo Baeck sought to raise funds for the victims on both sides of the war.

W tym samym roku wydał kolejną ważną pracę: „Ten lud Izraela”, wyrażającą głęboką wiarę w ludzkość. Częściowo napisał ją już w obozie w Terezynie. Pisma Leo Baecka to najlepiej zdefiniowana liberalna myśl żydowska w XX wieku.

Piszący Leo Baeck
Leo Baeck writing
Leo Baeck Institute New York, Collection AR 66

In the same year, he published another important work: *This People of Israel*, expressing his deep faith in humanity. He wrote part of it already in the Theresienstadt. The writings of Leo Baeck have been the best-defined liberal Jewish thought of the twentieth century.

W 1954 roku w Londynie Leo Baeck założył międzynarodowy instytut, który zajmował się badaniami nad historią Żydów w Niemczech i Europie Środkowej. Nazwano go jego imieniem, a on stał się jego przewodniczącym.

In 1954, Leo Baeck founded an international institute in London to research the history of Jews in Germany and Central Europe. It was named after him, and he became its president.

Leo Baeck zmarł 2 listopada 1956 roku i spoczął na cmentarzu żydowskim w Golders Green w Londynie. Jego symboliczny grób znajduje się także w Berlinie.

Leo Baeck died on November 2, 1956, and was buried in the Jewish cemetery at Golders Green in London. His symbolic grave is also in Berlin.

Leo Baeck żył w ważnych dla społeczności żydowskiej czasach – rozwijania idei syjonizmu, okresie Holokaustu, powstania państwa Izrael.

Leo Baeck lived in times that were important for the Jewish community – the development of the idea of Zionism, the time of the Holocaust, and the creation of the state of Israel.

Na jego cześć nazwano w 1991 roku asteroidę 100047Leobaeck.

Portret Leo Baeck z 27 czerwca 1953
Portrait of Leo Baeck, June 27, 1953
Leo Baeck Institute New York, Collection AR 66

The asteroid 100047Leobaeck was named in his honor in 1991.

Zapoczątkowaną przez niego pracę kontynuuje instytut nazwany jego imieniem z filiami w Jerozolimie, Nowym Jorku/Berlinie i Londynie.

The work he started has been continued by the institute named after him with branches in Jerusalem, New York/Berlin, and London.

